

Українські ВІСТІ

UKRAINIAN NEWS

Число 61-62 (119-120) Рік III

П'ятниця, 5 вересня 1947 р.

Часопис виходить тричі на тиждень: у середу, п'ятницю і неділю

Читайте сьогодні:

- Міжнародна інформація (стор. 1).
- М. Мельник. Тверезий поглядом (стор. 2).
- І. С. До миру без Росії (стор. 2).
- Я. Вільш. Кілька слів про „нову“ політику Москви (стор. 2).
- В. Василенко. Панамериканська конференція (стор. 3).
- Л. Явич. До Києва! (стор. 3).
- Ів. М-ко. „Лікарю, аплікає сам“ (стор. 4).
- В. Сивенко. „Віла Ідея і чорні діла“ (стор. 4).
- М. І. Гетьман Іван Мааена (стор. 5).
- Кочубей (стор. 5).
- Роман Корчак. Кілька уваг про роботу пласту (стор. 6).
- Д-р Василь Витальський. З нових авокадських видань (стор. 6).
- М. Філомелія. Закарпатське оповідань (стор. 6, 7).
- Улас Самчук. Звернення до українського громадянства (стор. 7).

Адреса редакції й адміністрації: Neu Ulm, Ludwigstrasse 10.

ОСТАННІ

Наслідки угорських виборів

БУДАПЕШТ. (ББС). 2 вересня. Наслідки виборів до угорського парламенту такі: комуністи одержали 97 мандатів (у 1945 р. лише 70); дрібні власники — 67 тоді, як в 1945 вони мали 245; соціал-демократи — 66 проти 69 в 1945 р.; народна селянська партія — 39 (у 1945 р. — 23). Таким чином партія урядової коаліції одержала разом 269 із загального числа 411 мандатів. Решту — 142 мандати — одержали опозиційні партії, з них демократична народна партія — 58 і незалежна угорська партія — 53 мандати; у виборах 1945 р. обидві партії не брали участі.

Трумен у Бразилі.

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. (ГА, РШТ, БЕС). 2 вересня. На прикінцевому засіданні американської конференції в Ріо-де-Жанейро президент Трумен виголосив промову про зовнішню політику США. Він знову підкреслав вагу Маршаллового плану в відбудові Європи. Хворі й голодні не можуть збудувати мир на землі, сказав президент. З огляду на міжнародну ситуацію, доведеться рахуватися з продовженням окупації. Ми не відкинемо про наші обов'язки, що випливають з нашої участі в ООН, але й відкажемо те саме й від інших. Після війни США дуже розчарувалися, бо думали, що шлях до свободи швидкий, насправді ж багато народів Європи живуть під загрозою збройної агресії. Країна західної півкулі самі не можуть забезпечити мир, але без них мир неможливий. Трумен обіцяв американську допомогу миру, хто її потребує і не загрожує інтересам США.

Ще про 15 громадян ССР

ЛОНДОН. (ББС). 2 вересня. Советський уряд заявив англійському уряду, що нічого не може змінити в справі 15 советських громадян — друзів 15 англійців і не буде дозволено виїхати до Англії. Таке остаточне рішення Верховного Совету ССР.

Ганді оголошує голодівку

НЬЮ-ДЕЛІ. (РШТ). 2 вересня. Протягнувши 1 мільйон індусів тікають з Пенджабу. Під час сутинок між мусульманами та індусами сьогодні заборонено виїхати до Англії. Уряд Пакистану хоче евакуювати з Нью-Делі до Карачі тітками все мусульманське населення. На знак протесту проти різанини в Пенджабі Маганді оголошує учора голодівку.

Англіїці залишаються в Греції

ВАШІНГТОН. (ББС). 2 вересня. Представник американського державного департаменту висловився з приводу того, що війська США зверталися до Англії в проханні покинути не виводити війська з Греції. Як заявив представник департаменту, такої вимоги США Англії не послали. Щоправда, введення англійських військ з Греції цієї осіни для США не бажане.

Вивчають умови в Європі

ЛОНДОН. (РШТ). 3 вересня. 19 членів американського Конгресу прибувають завтра до Німеччини; вони вивчають економічні умови в Рурській області. Окремі групи вони відвідають Австрію, Францію, Бельгію, Голландію, Італію, Грецію, а також Трієсте. Частина з них відвідає Скандинавські країни.

Це число виходить подвійне з ціною 1 н. м.

Адміністрація „У.В.“

Пакт про оборону західної півкулі

Напад на окупційні частини США розцінюватиметься як напад на цілу Америку?

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. (СБС). 1 вересня. 19 країн, учасників панамериканської конференції, одностайно схвалили новий план оборони західної півкулі. Президент Трумен, що разом з своєю родиною прибув до бразильської столиці Ріо-де-Жанейро, виголосив під час прикінцевого засідання промову до учасників конференції.

Як подає ІНС, новий пакт охоплює 22 статті, формально засуджує війну і вимагає від країн-підписників спільних заходів на випадок будь-якої агресії. Нації-підписники зобов'язані всі суперечки між собою подавати на розгляд іншим країнам-підписникам для мирного поладження.

Незадовго до виготовлення угоди про безпеку американського континенту Аргентина весподівано запропонувала внести до пакту спеціальну кляву щодо кораблів його чужини. Аргентинський делегат пояснив, що теперішній проєкт договору може зобов'язувати всі інші американські власті виявити негайну допомогу, якщо станеться, приміром, напад на окупційні частини США в Німеччині. На це Ванденберг від-

повів: „Для злочинів та агресії неможливо визначити яких меж“.

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. (РШТ). 2 вересня. На прикінцевому засіданні панамериканської конференції в Ріо-де-Жанейро президент Трумен виголосив сьогодні промову. Американські делегати підписали на цьому засіданні пакт про оборону західної півкулі.

Комунізм — найнебезпечніший ворог США

НЬЮ-ЙОРК. (Нлф). 31 серпня. Шеф американського генерального штабу ген. Айзенгауер у п'ятницю сказав, що світ уже поділено на „два великі табори“. Айзенгауер промовляв на з'їзді американського легіону (організації американських ветеранів, що нараховує до 3 мільйонів членів. — Прим. Ред.). Він заклав членів легіону підтримувати всебічний військовий вишкіл у США, бо це, мовляв, єдиний шлях забезпечити світовий мир завдяки могутній Америці.

„Ми мусимо не забувати того факту, — сказав шеф американського штабу, — що протягом двох

років по закінченні бойових дій дух співпраці втратив грунт під собою. Світ групується тепер, з одного боку, навколо диктатур, що підкоряють окрему одиницю своєму абсолютному контролю, а з другого боку — навколо демократії, що гарантує цій одиниці необмежену свободу духу“.

„Доки в світі існують можливість свідомого нападу на права вільних людей та на існування вільних урядів, доти ми мусимо бути у всякому разі напоготові, що б це зрештою для нас не означало“.

Айзенгауер додав: він не хотів би, щоб його так зрозуміли, ніби він вважає світову війну за безпосередню навісну небезпеку.

НЬЮ-ЙОРК. (ЮП). 1 вересня. На 29 щорічному з'їзді американського легіону одностайно ухвалено вважати комунізм за найбільшу небезпеку, яка будь-коли загрозувала США. Делегати вимагали сформувати спеціальне засідання американського Конгресу, що мав би схвалити закон про загальну військову повинність та інші заходи національної оборони, а також оголосити комуністичну партію США за незаконну.

„Найбільше виборче шахрайство всіх часів“

БУДАПЕШТ. (Дена-Ройтер). 1 вересня. Згідно з остаточними наслідками виборів до угорського парламенту, що відбулися в неділю 31-го серпня, комуністична партія здобула 1/5 частину з загального числа 4.996.161 відданих голосів. Участь у виборах складала майже 93%. Урядова коаліція-комуністи, дрібні власники, соціал-демократи і національна селянська партія — одержала разом 3.007.022 голосів, або трохи більше, ніж 60% усіх відданих голосів. На окремі партії

припадає: комуністи — 1.082.592, демократична народна партія (опозиційна) — 805.450, дрібні власники 757.082, соціал-демократи 732.178, незалежна партія — 718.193, національна селянська партія — 435.170, незалежні демократи — 256.396, радикали — 93.273, християнська жіноча партія — 67.792, демократична громадянська партія — 48.055.

Як повідомляє агенція Юнайтед Прес, американські кореспонденти називають вибори в Угорщині „най-

більшим виборчим шахрайством усіх часів“. Американські кореспонденти вважають, що за дорученням комуністичної партії спеціальні групи осіб у багатьох місцевостях декількакратно використовували багато сотень тисяч виборчих бюлетенів.

Після одного засідання, що тривало цілу ніч, політичний комітет соціал-демократичної партії ухвалив апелювати до соціал-демократів не визнавати наслідків виборів.

Нові надії для західної Німеччини

БЕРЛІН. (Дена). 29 серпня. Головнокомандувачі об'єднаних західних зон опублікували новий промисловий план англо-американської зони Німеччини. Планом запроєктовано щорічне виробництво сталі 10,7 млн. тонн, замість дозволеного досі 7,5 млн. тонн. Новий план є ревізією угоди чотирьох окупційних держав від березня 1946 р. про річний промисловості для цілої Німеччини. Згідно з теперішньою програмою, виробничча потужність металургії, машинової та хемічної промисловості обох зон складатиме 90-95% промислового рівня 1936 р. Головнокомандувачі західних зон зазначають, що передумови першого плану не виконано; отож за таких обставин ні об'єднані зони, ні ціла Німеччина не зможуть видужати. Тим то першій план змінено таким чином, щоб потім можна було залучити його до програми для цілої Німеччини. Завдяки новому плану

об'єднані зони зможуть досягти такого стану виробництва, що будуть спроможні самі себе утримувати. Вони мусять, крім того, мати змогу доставити вироб, яких самі не продукуватимуть, шляхом імпорту або ж шляхом міжзонаної торгівлі. Імпорту з території об'єднаних зон 1936 р. становив, порівнюючи до теперішніх цін, приблизно 1,75 млрд. доларів. Тепер ці зони повинні експортувати щонайменше на 50% більше, ніж у 1936 р.

Тсальдаріс зформував кабінет

Атени. (ЮП) 1 вересня. Дотеперішній міністер закордонних справ Греції К. Тсальдаріс утворив однопартійний кабінет з представників грецької народної партії (полулістів). У суботу король Павло прийняв від нового уряду присягу. Після

прийняття присяги Тсальдаріс заявив, що він ладен скласти свої обов'язки міністер-президента, „як тільки буде забезпечено утворення національного коаліційного уряду“.

Першим урядовим заходом запроваджено найсуворішу цензуру щодо всіх військових інформацій. Заборонено публікувати повідомлення про військові дії або ж критикувати чи коментувати офіційні справи. Крім того, режим Тсальдаріса не дозволяє проголошувати страйки і хоча веревести так звану чистку серед державних урядовців. Як повідомляє агенція ІНС, американські кола в Атегах стурбовані діями нового уряду. Загальне звертання увагу на ту обставину, що США стоять тепер перед необхідністю підтримувати уряд, що очиряється лише на одну і то крайню праву партію. А це було б дуже вигідним для комуністичної пропаганди в цілому світі.

* **ЛОНДОН. (СБС).** вересня. Англійське міністерство закордонних справ подало до відома, що Англія покинула не виводити своїх військ із Ірландії, хоч італійській мирній договір став чинним після того, як його ратифікує ССР. Англія потребує цих військ, щоб підтримувати комуністичні зв'язки з своїми частинами в Австрії.

* **ПАРИЖ. (Радіо-Москва).** 2 вересня. Протягом останніх 24 годин посидаться серед французького робітництва хвилювання як наслідок скорочення хлібного приділу.

* **ГААГА. (ГА).** 2 вересня. Голландський уряд заявив про своє бажання обрати Бельгію до складу комісії трьох у справах поладження голландсько-індонезійського конфлікту. Індонезія обрала з цієї метою Австралію. Згідно з пропозицією Ради Безпечки, дві обрані ворожими сторонами держави (в даному разі Бельгія й Австралія) мають обрати за взаємною згодою третю державу, а потім всі три члени комісії розвинути переговори про поладження конфлікту.

* **ВАРШАВА. (Радіо-Мюнхен).** 2 вересня. Польща занепокоєна діями відбудови промисловості англійської та американської об'єднаних зон.

* **ВАШІНГТОН. (ЮП).** США прохали ССР, щоб він дав згоду на скликання конференції 4 великих держав з приводу корейської проблеми. Китай уже відповів позитивно на американське запрошення.

* **БЕРЛІН. (ШТН).** 2 вересня. Після того, як переговори між Центральним Управлінням транспорту і советським військовою адміністрацією про зменшення демонтажу залізничних рейок зазнали фіаско, Совети і далі вивозять залізничні рейки із своєї зони.

* **АНКАРА. (Дена).** За підтримкою турецького літака турецька зенітна артилерія змусила одного советського літака приземлитися на околиці Смирни.

* **ТЕГРАН. (АП).** Квадратом ес Султале знову обрали на міністер-президента Ірану.

* **БЕРЛІН. (РШТ).** 2 вересня. Грецька військова місія в Берліні повідомила, що англо-американська зона одержуватиме незабаром з Греції тютюн в обмін на інші вироби. Для експорту до англо-американської зони Греція має 50.000 тонн тютюну.

* **ЛЕЙК-САКЕС. (РШТ).** 3 вересня. Генеральний секретар ООН Трігве Лід одержав послання від 58 тис. жителів США в Німеччині. Ждані прохали дозволити їм виїхувати до Німеччини.

* **БУДАПЕШТ. (РШТ).** 3 вересня. Вчора почалися переговори про утворення нового угорського уряду.

* **АНКАРА. (ЮП).** Група з сенаторів, серед них — п'ять чл. деп. партії парламенту і членів селянської партії Ніхоль Петкова, виїхала до Туреччини.

* **ЖЕНЕВА. (ББС).** 2 вересня. Як повідомляють із Женевы з від Міжнародної Організації Втіхачів (ІРО), протягом наступних трьох місяців 80.000 ДП зможуть переселитися до західної Європи, 11.000 до Швейцарії, 4.000 до Канади, 2.500 до Північної Африки.

* **КАНБЕРРА. (ББС).** 2 вересня. В австралійській столиці закінчилася конференція представників британської імперії народів, що обговорювала питання майбутнього міжнародного договору з Японією.

* **ЛОНДОН. (ГА).** 2 вересня. 6-го жовтня в Лондоні розпочатиметься конференція заступників міністрів закордонних справ 4-х великих держав з приводу опрацювання підсумкового двірного договору.

Тверезим поглядом

Українська Повстанська Армія (УПА) своїм уже тільки існуючим ставити перед світом українське питання у всій його значимості. Не меншу роль в цьому відношенні відіграє найчисленніша, як брати до сі, українська політична еміграція.

В ситуації, яка склалася по проголошенні доктрина Трумена, а потім плану Маршала, дедалі все виразніше світ ділиться на два табори: на табір комуністичної ідеології в російському віданні та табір протилежний йому, очолюваний індивідуалістично-ліберальною Америкою. В такому співвідношенні сил на плечі української еміграції падає величезний тягар відповідальності. Ми не є перші, що вважасмо неможливість зузурати цих двох таборів за цілком реальну справу.

В аспекті такої можливості українська еміграція має позитивну змогу великою мірою капіталізувати ті величезні жертви, які ми понесли протягом майже тридцяти років. Масмо не тільки ознайомити її інформувати чужинців з українським питанням, але й подати їм підставу, що ми являємо собою реальну силу, повз яку події не можуть пройти.

Відсутність контакту і зв'язків, фінансів утруднює справу. Треба позначити величезні зусилля, щоб подолати всі ті перешкоди, яких не має ні польська, ні прибалтійська, ні інша еміграція.

Подія нашої еміграції на два табори, з одного боку, для нас дуже шкідливий, з другого — цілком необхідний.

Після кількох років „ідеологічної“, „тактичної“ та „політичної“ фразеології, бачимо, наразі, доволі ясно, на чому стоїмо.

Іде у нас боротьба не за соціалістичний устрій в майбутній державі, не за тактику визвольної боротьби у політичній чи революційній площині, а за саму владу в державі, якої ми ще не маємо. Для підтвердження цього вистачить пригадати, коли одно угруповання не хотіло дозволити нікому іншому боротися проти наших спільних ворогів, виступаючи при цьому відданих і заслужених людей.

Ніякі інші речі (соціальний лад і т. д.) не могли і не можуть бути причиною цього розбрату, бо вони на що пору не мають реального застосування і є для нас взаємні тільки в теоретичній площині, у площині нашого майбутнього.

Отже, боротьба за владу за такої ситуації і такими методами й засобами сьогодні абсолютно нецільовита, навпаки, дуже шкідлива.

Що нам треба виступати назовні не повинно, а разом, про це немає ніякого сумніву. Ми, мабуть, добре собі не уявляємо (бо до нас

у такій справі ніхто ще не звертався), як це не поважно виглядає, коли до міжнародних чинників надходять від кількох груп меморіали, в яких кожна група запевняє, що тільки вона репрезентує український народ.

Платформа Координаційного Українського Комітету (КУКУ) має плюси, яких ніяка інша концепція не має. Вона найбільш сприйнятна.

Групи, що не стала до координації і тепер репрезентує себе як УГВР, хоча треба приспати до цієї акції. Адже концепція консолідації на основі співвідношення сил тут, на еміграції, є цілком безпідставна. Вона навіть не виконує добре ролі тим, хто до консолідації не приступив. Відношення сил тут на еміграції має своє застосування хіба при обсядженні референтур при ЦПУЕ та в інших подібних комітетах чи установах еміграційного масштабу.

Не можна будувати якісь політичні комбінації і висувати претенсії політичного характеру на тій основі, що на еміграції відсотково надліпринці представлені слабше, ніж, скажімо, волонери, закарпатці, а особливо галичани. Бож усі вони — насамперед українці, і політичне групування їх — як це вже не раз зазначала наша преса — поступово і дедалі дужче загтрачає місцевий, обласний характер, а йде лінією соціально-політичної диференціації, тобто лінією різниці в симпатіях і поглядах на питання соціальної і політичної натури.

Це безперечно нормальний шлях і свідчить про те, що наше соборництво вже вийшло за рамки сутодекларативного постулату і стає живою діючою практикою національного життя. У кожному нашому політичному угрупованні зустрінете тепер мішма українців з різних областей.

Концепція КУКУ є об'єктивно добра і доцільна, коли ми масмо на увазі наші загальнонаціональні інтереси. Коли ж інші концепції, до речі чисто пропагандивного характеру, потрапляли здезорієнтувати публічну опінію на еміграції, то не тільки тому, що угруповання, які підтримують концепцію КУКУ, мабуть, не цілком доглянули її величезної ваги і ролі для наших визвольних змагань в майбутньому, присвятиють їй, а головни в пресі, не досить уваги, дозволяють знизжувати її до питання вузькопартиїного, а не загальнонаціонального характеру.

Отже, як хто не розуміє або не хоче розуміти, що боротьба за владу в нашому стилі і з нашою безоглядністю шкодить нашій національній справі, той нехай прийме до відома, що вона цілком безпер-

До миру без Росії

Щоб прискорити усталення миру на Далекому Сході, США запропонували скликати конференцію 11 держав, що мала б опрацювати підготовчий мирний договір з Японією. Рішення конференції мусять стверджуватись більшістю двох третин голосів, і право вета цілком заборонено. Як відомо, Советський Союз, якому теж було надіслано запрошення безпосередньо до Кремля, відмовився брати участь в конференції.

Цьому черговому політичному „взбрикові“ Советів присвячено цікаву сторінку в одному з чисел американського часопису „News-

чайн“ в советському фільмі, себто картинка прославлення червоної армії в війні проти Японії. Американці позіхали з нудьги... Раніом гості заворушилися на місцях і з напруженням почали дивитися на екран: наприкінці було показано советського генерала Кузьму Дерев'янка, що милостиво взяв на себе все, що було пов'язане з капітуляцією японської імперії... Ніжких поясень, що це був залемпаний момент на борті бойового корабля „Міссурі“ в Токійському порту, і що Дерев'янка був лише сьомим у черзі підписників цього капітуляційного документу, після генерала Мек

що підписує капітуляційний документ, на другому — міспе Мек Артура займає „победоносная“ фігура Дерев'янка, тільки група американських воєнків на задньому фоні, така чітка й виразна на першому кадрі, на другому вже ледве помітна, ніби в тумані. Мовою звичайної людини подібні „туманні картини“ називаються шахрайством, але для Советів це певно є одною з методів політики.

Не дивно, що така поведінка Советів викликала обурення в американській пресі. Навіть досить спокійний „New York Times“ пише:

„... чому західні держави мусять дозволити Росії паралізувати їх власну політику і дії на її користь... Іх (західні держави) останні дії показують, що російське вето, через зловживання, втратило свою ефективність, і що захід почав уже визволятися від російського „ні“. Рішення йти далі з Маршаловим планом, не зважаючи на советські заперечення, є одною з ознак цього. Другою ознакою є рішення прискорити укладення сепаратного миру з західною Німеччиною, якщо Росія гальмуватиме роботу Ради міністрів закордонних справ.

Ці обидві дії підготували базу також і для рішення йти вперед з укладенням японського мирного договору без участі Росії, якщо це буде потрібно... Не зважаючи на советські заперечення, США мають повне право скликати підготовчу мирну конференцію в справі договору з Японією. Можна сподіватися, що всі інші країни, яких запрошено на конференцію, прислаються до голосу Америки й прикладуть усіх зусиль, щоб встановити мир на Далекому Сході. Треба поінчити з становищем, що веде до вимирання Японії і нам коштує сотні мільйонів доларів, які куди краще можна було б використати на відбудову так Європи, як і Далекого Сходу“.

Панамериканська конференція в Ріо-де-Жанейро. На фоті: Державний секретар США під час невимуженої розмови з бразильським міністром закордонних справ Р. Фернарлесом. (Дена-ІНП-Бітд).

week“ на початку м. місяця. Пригадуючи історію, як свого часу кол. міністра Бериса, разом з членами американської делегації, Сталін запросив до Кремля, де їм, між іншим, було показано советський фільм, тиждень пише: „Спочатку це виглядало, як зви-

Артура. Висновок ясний: мовляв, тільки сама Росія виграла війну на Далекому Сході“.

На цій такій сторінці часопису вмішено два фото-кадри, що ніби наочно показують цей політичний фальсифікат Советів. На першому ми бачимо генерала Мек Артура,

Кілька слів про „нову“ політику Москви

Відмова Москви взяти участь у конференції в Парижі в липні п. р. стала, як відомо, проречистим доказом того, що СССР не хоче співпрацювати з західним світом. З шпальт світової преси досі ще не сходять питання наставлення СССР до решти світу.

Лондонський тиждень „Спектейтор“ в одній статті розглядає це питання.

Вже від довшого часу існували ознаки того, що СССР не хоче співпрацювати із західними демократіями. Промова Маршала спричинилась

тільки до виняснення ситуації.

У себе більшовики вже від довшого часу підготували ґрунт. Припинили патріотичну пропаганду, що йшла повною парою у роки війни. Тепер робиться наголос на потребі боротьби „соціалістичної держави“ з „капіталістичним“ світом. Генерали, що їх під час війни фотографували поряд з загальнознавими членами Політбюро, як Молотовим, Берією і Мікояном, відійшли в тінь. Під час травневих парад можна було бачити багато транспарантів із Сталіним, Молотовим та іншими членами партії, але між ними не було ані одного генерала, що про нього ще не так давно багато говорилось і писалось. У Політбюрі немає ані одного визначного воєнка, за винятком маршала Ворошилова, приятеля Сталіна. Є, шоправда, ще один маршал у Політбюрі — це Булганін, міністер національної оборони, але він не є воєнком, хоч має військовий титул. Він належить до найбільш впливових партійців.

Коротко кажучи, вся машина пропаганди спрямована на те, щоб утримувати чистоту партійної лінії. Часто заклинається більшовицьких провідників до партійної дисципліни. Поворот до партійної дисципліни помітно також у взаєминах СССР із світом. Це має свій початок уже від конференції в Потсдамі в 1945 р. Виявилось, що ліквідація Комінтерну, яку так урочисто проголосив Сталін, це була тільки тактика, що мала за мету дати концесію президентові Рузвелтові. З міністерства закордонних справ у Москві усували керівних уряд-

ників, що мали зв'язки з чужинцями й зуміли нав'язати навіть приятельські взаємини з членами дипломатичного корпусу в Москві. Це стосується, м. ін., до Майського і Декалозова, який залишив свій пост заступника міністра закордонних справ, мовляв, з причини кепського стану здоров'я.

Найбільш видає в око рішення партійних керівників розпочати загальний вступ на соціалістичних провідників у Європі. І впади ці провадяться не тільки в пресі, а й радіом. Виконавчий комітет англійської партії праці більшовики називають „центром сепаратистичної діяльності, що має за мету розбиття робітничої класи“. Совети нападають на таких провідників європейського соціалізму, як проф. Ласкі в Англії, Леон Блом в Франції, де Брукер в Бельгії, Траймел в Норвегії, Шумахер в Німеччині й Сарагат в Італії.

Європейським соціалістам Совети закидають, що вони (соціалісти) зраджують соціалістичні ідеали і сиривчинються до скріплення капіталізму.

У себе і за кордоном більшовики послідовно провадять свою політику викреслення із пам'яті згоди згоди про співпрацю СССР із західними демократіями і повертають назад, щоб здійснити свої головні задуми — заировадження комунізму в світі.

Як б не була тактика Москва мета завжди залишається однакою та сама. У цьому переконали західний світ.

Англо-єгипетська проблема в Раді Безпечки ООН. На фоті: Єгипетський міністер-президент Новаши Пана під час прийому, в який він запропонував введення англійських військ із Єгипту і Судану. (Дена-ІНП-Бітд).

* АТЕНІ (Радіо Москва). 2 вересня. За останні 2 дні грецькі повстанці атакували міста Флорина, Науса і Ксанти.

Панамериканська конференція

В. ВАСИЛЕНКО

Продивляючись ближче до сьогоднішньої міжнародної ситуації, можна відзначити такі нові риси її характеристичні напрямки: весь складний міжнародний апарат установ ООН працює без зазублених вхолосту, не зважаючи на те, що напруженість моменту вимагає від нього енергійних дій. Ще до останньої дискусії в Раді Безпеки ООН над справою Греції, не тільки в політичних колах США, але й серед переважної більшості членів ООН перемогло переконання, що СССР зовсім не обходиться складання швидкого тривкого миру і швидка відбудова зруйнованого війною політичного і господарського життя в світі, — його цікавить лише досягнення своїх цілей. Тактика зволікання з розв'язання основних питань, під різними формальними приводами й без приводу, накладення представниками СССР вето в атомовій та інших комісіях, відмова брати участь в реалізації Маршалового плану, наполягання відтягнути мирну конференцію з Японією і т. д. — все це не лишає тепер ні в кого сумніву, що не в будь-якій дипломатичній маневрі політиків СССР, а курс політики, розрахований на те, щоб виграти час і нарешті захопити основні вирішальні позиції в свої руки. Цим треба пояснити деяке „холодне“ ставлення США до поточної, загальною корисної, діяльності апарату ООН, що за сучасних обставин не спроможний досягнути реального успіху. Справа бо, наговорено багато, але вирішено надто мало, а здійснено ще менше. Це політичне розчарування статутними можливостями ООН змусило США стати на інший шлях, більш рішучий, надійніший, коротший і практичніший, одним словом, США змінюють свою тактику і політику.

Як видно з останніх дій політиків США, вони намагаються всі основні політичні справи вирішувати поза межами статуту ООН, щоб залишити на боці СССР, дякуючи шоду всупереч протестам останнього (справа Руру, скликання японської мирної конференції, допомога Греції). З другого боку, США переходять на складання регіональних договорів (панамериканська конференція), що правда, в присутності ген. секретаря ООН Трігве Лі, але сумнівно, чи в його інтересах. Характерні шахматні ходи, постави і спроба вести генеральну атаку майже одночасно, щоб вирішити всі питання в господарсько-політичній площині, переставивши акцент на зловбоденні, найбільшій і актуальній питанні міжнародної політики та прорвати оборону лінію СССР. Саме такого трактування всіх міжнародних проблем дипломати з СССР найбільше лякаються. Не менше характерний загальний агресивний і рішучий тон у всіх політичних виступах США, бажання й намагання їх політиків домогтися найшвидшого вирішення різних питань навіть дорогою ціною, щоб тільки вийти звідси з глухого кута. Здебільшого сьогоднішню напружену ситуацію в світі миши загаль розцінюють як грізну ознаку третьої війни. Насправді — це гра на червоних, американські граші видають кості сміливіше й довніше. СССР сильно уже захитався, хоча йому здається, що в нього голова ще на плечах. Це його особистий обман, бо дійсність інша.

Панамериканізм проти паніберизму

З усього комплексу питань зупинимось на панамериканських справах, що мають загально світове значення, а не виключно для американського континенту. Панамериканська конференція, що відкрилася 15-го серпня н. р. в Петрополісі, муротному передмісті бразильської

столиці Ріо-де-Жанейро, за участю представників 20 американських держав (не бере участі ні Нікарагуа й за формальними причинами Канада), є останньою фазою в повалюючій боротьбі США за об'єднання цього континенту. Ще в 1825 р., вперше під гаслами доктрини Монро, американці намагалися в політичному, господарському й культурному відношеннях об'єднати народи північної Америки з південною. Але тільки в 1898 р. утворено панамериканський союз на досить непевній і нетривкій основі. Намагання США домогтися деяких переваг і привілеїв кожний раз натрапляли на гостру реакцію прихильників паніберизму — з'єднання держав з перевагою еспанців і португальців, які під проводом Аргентини мріяли (дехто ще досі не покидає тієї думки) створити на півдні протизагу проти впливів англосаксів Півночі. Тільки з приходом до влади Рузвельта, з відмовою від своїх претензій (США), знайдено шлях для деякої співпраці.

Конференція в Буенос-Айресі (1936 р.), Лімі (1938 р.) Габаї (1940) і Чапультенек (1945 р.) промостили шлях для виявлення спільності інтересів народів американського континенту. На Габаїській конференції вирішено рішучо виступати проти всякої не-американської держави, що територіально і політично загрожуватиме будь-якій американській державі.

Але насправді постійного оборонного договору, жалких угод щодо митного союзу, єдності валюти, побудови залізниць, банків і т. д., тобто господарської бази союзу не було створено. Господарські відставили Південь завдяки із заздрістю дивлячись на технічно високо розвинену Північ, не відчували до нього не тільки особливий симпатії, а іволі (Перон) виступаючи навіть всупереч його інтересам. Панамериканський союз суттєво був скорше на папері; потрібної політичної, господарської й культурної єдності інтересів між цими двома частинами одного континенту не було протягом всього існування союзу. Вина за це наразі бідше на США, які так довго не зуміли привернути на свій бік народи Латинської Америки.

Приклад для ООН

Панамериканська конференція в Петрополісі формально є одною з ланок довгого ланцюга історичних подій, що мали місце до н. року. Але не тільки. Є ще інші чинники, що притягують Південь до Півночі й навпаки, а саме — стратегічні й господарські. Американський континент чи не найменше потерпів у першій і другій світових війнах, а проте загрозу нової третьої світової війни його народи інтуїтивно відчували кудя більше в Канаді, США, Панамі, Венесуелі, ніж на іншому континенті. Саме тут закладається і готується підвалини нової подирної стратегії, перевіряється нові методи оборони, розробляється дедалі атомову й інші зброю. З Півночі очікують нападу на американський континент. Американська демократія має перша відписати в Петрополісі угоду про „міжамериканську оборону й безпеку“.

В чому тут справа?

По закінченні війни різні американські держави виявили передні позиції на визації „дружні дипломатичні стосунки“ з СССР і розпочати з ним торгівлю. З того часу стало неспокойно на континенті. Комуністичні агенти в'її колонії, комуністичні партії (до речі, порівнюючи малочисельні), всімі товариства зв'язку з СССР, клуби й просто шпигуни, побачивши офіцій-

них представників СССР у себе, почали говорити голосніше й упевненіше. А в деяких країнах — як от Чиле, Колумбія — комуністи одинились навіть при владі, а в Бразилії намагалися на виборах завоювати більшість. Москва навіть галала перенести на американський континент свої методи політичної мафії, липеміртства й підкупу, але їй не пошастало.

Нам, європейцям, часто несправильно здається, що американці такі наївні й пік не розуміють цієї загрози, яку являють собою для світу російські комуністи. Насправді не трохи не так. Під час війни їм ніколи було ближче придивлятися і вивчати східній тоталітаризм, вони деякий час наївно навіть вірили в можливість його переродження. Але швидко розчувавшись, почали ставитися до нього обережніше. Тепер його колішні доброзичливі друзі відвернулись від нього і лікують себе від деяких залишків наївної симпатії. Навіть Воллес останнім часом не може знайти нових слів оправдання всяких диких вибравків совєтських політиків на міжнародних конференціях. Ще ніколи в політичних колах американських держав не було стільки ворогів совєтського глумачення й розуміння принципів демократії, як саме тепер.

В Аргентині, Чиле, Бразилії, Уругваї, Парагваї, Колумбії після закінчення війни можна спостерігати відродження паніберизму у вигляді націоналістичних рухів з фашистським підфарбуванням, ворожо поставлених до американського „дольорового іммеріалізму“. Саме цей момент був наїсприятливіший для СССР, щоб зміцнити свої політичні й господарські позиції в Латинській Америці. Совети, що правда, намагалися здобути собі симпатії серед місцевої людності, але швидко довелося їм скорочувати свої „торговельні зв'язки“, бо їхні справжні завдання своєчасно було розгадано. Чиле і Бразилія склали план боротьби з комуністами, а Перон по-

рочус ім розправою за „всяку деструктивну оозицію“. США довго й терпеливо стежили за всіма рухами совєтських агентів у Південній Америці. Те, що панамериканська конференція відбувається під гаслом боротьби з комунізмом на західній півкулі, значною мірою є не тільки заслугою Бразилії, Чиле і Аргентини, а й США. Одним із пунктів майбутнього панамериканського договору про оборону й безпеку буде саме пункт про боротьбу з просвіщенням комунізму.

Великою заслугою президента Трумена й ген. Маршала в історії американської дипломатії буде ревізія дотеперішньої політики щодо Латинської Америки. Курс Брейдежа, кол. заступника міністра закордонних справ Бернса, керівника американської зовнішньої політики в справах Латинської Америки, та американського посла в Буенос-Айресі Мессершміта зазнав поразки. США примирилися з Пероном і Дутрою (Бразилія) і на цьому витрвали багато шансів. Відомо з преси, що американський ген. штаб уже давно почав працювати спільно з ген. штабами південно-американських держав над єдиним планом стратегічної оборони всього континенту. Саме результати цієї роботи становитимуть основи вироблення спільної системи оборони. На конференції с, значайно, суперечки, але характер їх дружній і в Вашингтоні на загальній свідлі конференції дивляться оптимістично. Справа бо не в принципі, а лише в деталях. „Всі за одного, один за всіх“ — так визначив американський селатор Валленберг загальний настрій конференції. Поряд з питанням оборонного характеру розглядатимуть, очевидно, і в питаннях господарських. Міністер фінансів Снайдер та інші фінансисти й економісти вже давно вихили до Південної Америки, щоб на місці вивчити потреби і домагання країн і на підставі цього скласти широкій план допомоги, шось на зразок Маршалового плану для Європи.

Відомо, що ряд південно-американських країн, як і Європа, відчувають тепер гостру доларову кризу, наслідком чого примушені скоротити імпорту товарів і стримати свою господарську відбудову за браком левів (імпорту товарів за 5 місяців н. р. становить 1023,2 млн. доларів, а експорт лише 518 млн. дол.). США також зацікавлені в бразильській залізній і мангановій руді, в міді, нафті, і т. ін. Тепер у них нема конкурента в південній Америці. Можливо, що США саме тому так настійливо прагнуть поставити на міцні ноги західню Європу, щоб свої сили звернути на південну Америку й Англію.

У південно-американських колах покладають великі надії на повал президента Трумена. В незліку 31-го серпня президент США, разом з своєю дружиною та дочкою відлетів до Бразилії. Бін пробуде тут до 7-го вересня, щоб взяти участь у святкуванні 125-ї річниці проголошення самостійності Бразилії. Як сподіваються, його повізіт має стати поворотним пунктом в історії всієї західньої півкулі, стати днем проголошення нової американської доби. Можливо, що під час його перебування і перебування міністра Маршала в південній Америці буде складено багато інших додаткових договорів окремими державами, або внесено відповідні пункти до загального договору. Але певно одне — США за всю свою історію ніколи не мали такої сприятливої нагоди, щоб легко й швидко домогтися політичного, господарського й культурного об'єднання всіх народів американського континенту, як тепер.

Формально ця угода ніби не суперечить статуту ООН. Але насправді своєю суттю і спрятуванням вона декою мірою навіть виходить поза його рамки. Міжнародне значення панамериканської конференції величезне. Впорядкувавши справи свого континенту, зміцнивши його господарські й політичні основи, США тепер упевненіше візьмуться за європейські та азійські справи. Міжнародні політичні й господарські шалси йти на боці США.

До Києва!

(Фрагмент із спогаду)

Друга половинка гарного серпня 1919 р. Українська армія з боями підходить до Києва. Червоні москалі роблять сильний спротив, але міши духом — з'єднані українські війська перемагають численнішого ворога. Як фронтвий звітаюавеш великого камінецького часопису „Україна“ — перебувало коло Вінниці.

25-го числа викликає мене редактор Петро Пеший і наказує продертися через ворожу лінію, щоб бути першим у Києві, що мав бути незабаром наш. Іду в розвідний відділ генерального штабу, де сотник Коваленко дає наказ виставити мені відповідний документ на полотні, який і зашиваю у кашкет. Дружина моя наказує не забути і те і друге, бо ж батьки її у Києві.

Вирушаю на Гречани і Жмеринку, де вже ходили регулярно потяги, але дади — то вже фронт, потяги вандалові, а тут хотілося б легіти. Ось Козятин, Бровни... нарешті субота, вечір — і я у Фастові. Тихо підходить потяг. Це повертається Голодний Отаман з-під Києва, де ще йдуть останні сутичка з ворогом. Але не добратись у Київ? Знаходиться і товариш полдорожі-студент, разом зловуваємо дрезину і всіміч „махаємо“ та на равок ми і в Боярці, але „махає“ дади — чема сила. Аж тут і потяг на бічю-

му торі стоїть, властиво пара вагонів із штабом якоїсь частини, Київ вільний і потяг незабаром рушить. Нарешті сигнал паротягу — і ми ідемо. Перед столицею потяг став, але ми зіскакуємо і удвох чимдуж „махаємо“, але вже своїми ногами. Ми у місті, все тихо, ще рано; та й несподіванок у місті можна зазнати... Скоріш у хату, щоб хоч умитися, але й так знаймо Дмитрівська вулиця нарешті, ось в одному вікні вишу і вивіска „Фотографія Полтавочка“, таке не все м'яте та любе... Студент прощається, тут його рідня, а я трохи далі вбігаю на перший поверх невеличкого буляничку, — рух і радість, а Павлик, менший брат мосії дружини — мій „дальштант“. Алеж скоріш на Печерське: треба відвідати районостанцію.

Київ пробудився, не вірять, що ось незабаром має увійти своє міське, та все ж подалу люд виступає на вулицю, недія і в церквах дзвонять, народрадіє, — а у жінок квіти і квіти.

Аж ось чую цокіт підков і золські витуви, — то, у мальовничих вбраннях якісь хіпний відділ не витраман — ускочив у місто та по Хрещатику й парадую, люди вітають, а старшина шаблею салютує... Алеж дади, дади на Печерське. На

вулицях ще всюди сліди гарячих боїв — побиті та поламдані гармати, обози, зброя. Не йдемо, а біжимо, щоб скоріше вістку про Київ вільний у світ пустити, але по дорозі довідуємося, що станція знищена; повертаємося, налагоджуємо в телеграфній зв'язок і справоздання йде в мій часовис; „Україна“ випускає надзвичайний додаток. Шукаю друкарню Лубковського, щоб зареєструвати її для нашого видавництва, нарешті покінчивши обов'язки, йдемо в напрямку Думської площі. Маса людей залили вулиці, Хрещатих готується до паради. На будинку міської Думи макстатично спочиває жовто-блакитний прапор.

Але не судилося, Москва — вкочівний ворог наш не спала на цей раз, білі москалі знівели велике свято наше...

І ось ми тут, на чужині, як стародавні „на риках Вавилонських“, плачемо... Не нарікаймо, згадаймо великай дека 31 серпня, що стався він тільки завдяки єдності і завзяттю духу нашого, сміливості нашої і стараймося створити такі умови, щоб коли піднесеться знову наш жовто-блакитний прапор над Києвом — щоб він там залишився вже наввік.

А. ВІВЧ

«Лікарю, зцілися сам»

(Статтю друкують порядком дискусії)

Уявляю собі, що коло хворої людини збралась лікарів і радяться. Один ставить одну діагносту і пропонує свою методу лікування. Другий радить щось інше. Є тут справжні вчені лікарі, є знахури, але всі, хто як може, рятують хворого. І от раптом з консиліуму видаляється один учасник його і урочисто заявляє: «Панове! Ви заганаєте хворого в могилу. Подивіться, що ви з ним зробили». І починається вбичка критика всіх діагностів і порад. Відбувши таку критику, учасник консиліуму урочисто повертається на своє місце. Консиліум спантелечений. «Ну, гаразд, ми помиляємося, ми школимо хворому, але ми ширше шукаємо порятунку і що можемо радимо. А що ж радите ви, лікарю, що прийшли лікувати хворого? Нічого? Тож, пане лікарю, видужайте спочаку самі від свого незнання й зухвалости, а тоді приходьте сюди. Хворий надто в поважному стані, щоб ми дозволили проробляти над ним такі жарти». І тут всі лікарі — науковці й знахури одноставно обурливо поставились би до зухвалого критика.

Таке порівняння прийшло нам в голову, коли ми прочитали статтю Ів. Кошелівця «Соціалізм і наша боротьба» («Українські Вісті», 27. 8. 47). Автор зачепив справді болючу проблему: куди йти замученим важкою життєвою дорогою народам? Автор подає критику (хоч і не однаковою мірою) всі існуючі шляхи: капіталізм, більшовизм, націоналізм і найбільше — соціалізм. Що ж автор радить замість всього того? Ми сумнівно перестудіювали статтю, намагалися згадати в ній позитивну ідею і знайшли тільки ось що: «... треба шукати іншої синтези... такої, яка зможе вирішити головну проблему сучасності — проблему справжньої свободи людини... Це прийде в свій час само». І... все. Направду п. Ів. Кошелівець нагадує того стомленого подорожнього, що сів серед дороги і каже товаришам: «Я далі не йду». А на їхні запитання: «Що ж робити?» махнув рукою і — «Це прийде в свій час само».

І тут мусимо заявити, що, на нашу думку, політичні знахури з «Української Трібуни» хоч і небезпечні для хворого своїм неувагом, все ж, ставлячи «Крапли над і», більше ніж Кошелівець дають матеріал до з'ясування істини. Хворий приваблює знатиме на якому лікареві синитися — чи на знахури, чи на вченого. А п. Ів. Кошелівець ні за науку, ні за знахурство, він за те, що «це прийде в свій час само». Але з такими «програмами» не можна в наш час виступати і тому ми навіть знахурство «Української Трібуни» вважаємо більш позитивним явищем, ніж розпач стомленого Ів. Кошелівця, бо він їх не має. Але хочемо спитатися дещо на його критику. Не можна сказати, що критика його убивча. Скажемо більше: в ній є багато явно невірних і натягнутих висновків. Напр., завжди лейбористському уряду Етлі-Бевіна, який, як і всі інші соціалістичні партії Європи, «не спромоглися досі вивести країну з стану економічної й політичної кризи». Навіть вождь протисоціалістичної опозиції в Англії Черчилль шого не скаже. Факт, що за два роки існування соціалістичного уряду в Англії партія Черчилля тільки один раз (щими доями) поставила на голосування вотум недовіри уряду. І то не з приводу конкретних заходів уряду, а з приводу надзвичайних повноважень. Звичайно, що жадна партія не захоче вийти на себе відповідальності за іншу, надіслану надзвичайними повноваженнями партію. Але само владу Етлі-Бевіна не відкадав. В Англії не існує повноважної

критики цих плянів, крім як з боку лівих лейбористів та комуністів. Може тому, що вони справи мало соціалістичні? Але при чому ж тут вина соціалізму, що уряд Етлі не вивів Англію з кризи? Хіба тому, що він був ближчий до Черчилля, ніж до соціалізму? Черчилль не тому обережний до уряду Етлі, що може він сам захворів на соціалістичну пошесть, а тому, що поківся лікувати Англію можливе тільки з лівого, а не з правого боку, тобто — з більш радикальних соціалістичних позицій. Якби було навпаки, то напевне Черчилль мав би вже конкретні проєкти. Може матиме їх після нової американської допомоги? Але з такою допомогою й інші ладуть собі раду.

Так само демагогічним і недоведеним є твердження Ів. Кошелівця про «тоталітаризм в усіх його проявах до соціалістичного включено» (підкресл. наше — Ів. М.). Бо якщо більшовицький і гітлерівський «соціалізм» тоталітарні, то не тільки неправильно, але й безсміслено закидати це Етлі, Рамальє, Шумахерові та іншим представникам демократичного соціалізму. Але Ів. Кошелівець не виділяє демократичного соціалізму і не тільки не ставить під сумнів соціалістичність більшовизму, а й всі інші соціалізми наліяє більшовицькими рисами і на соціалізм в цілому хоче покласти відповідальність за всі біди на землі. Бачачи з подяку зруйновану Німеччину, Ів. Кошелівець каже: «Німеччину, як і цілу Європу, доведе до стану цілковитої руїни... доктрина, носії якої, до речі, написали на своїх прапорах також і слово соціалізм» (відкр. Ів. Кошелівця). Хоч гітлерівці були більш націоналістами, ніж соціалістами, це відомо кожному (в чому їхній соціалізм?), проте Ів. Кошелівець ні «до речі», ні не до речі про це не згадує. Бо словом соціалізм він оперує так само, як той совєтський провінціал, що побачивши вперше в зоопарку верблюда, сказав: «Боже мій, і що ті більшовики зробили з конякою».

Але, як всяка людина, що не бачачи дороги, путається в протиріччях, так і Ів. Кошелівець. Зваливши вину за нинішню війну не

на імперіалізм в усіх його проявах, а на соціалізм, Ів. Кошелівець, не моргнувши оком, трохи нижче пише: «Соціалізм, як і інші прогресивні світоглядні концепції, має в собі здорові істини, насамперед у своїй критичній частині (критика капіталізму)». (Підкреслення наше — Ів. М.). Але якщо доктрина, що додела Європу «до стану цілковитої руїни», є прогресивна, то що ж тоді є регресивне, п. Ів. Кошелівець? І лая. Якщо ви кажете, що «сьогодні Херсти і Тсальдаріси фактично стали на захист прав людини, а не соціалісти», то чому ж ви соціалізм хвалите за критику капіталізму, бо ж Херсти й Тсальдаріси є представниками класичного, можна сказати, капіталізму. Щось у вас з логікою не в порядку, п. Ів. Кошелівець! Ми не кажемо вже про те, що навіть американська дипломатія не так «дедузує Тсальдарісів, як п. Ів. Кошелівець, бо висловлює бажання, щоб новий грецький уряд був ліберальніший від попереднього (див. «Укр. Вісті» те ж число, де й стаття Ів. Кошелівця).

Але покінчимо з критикою й спробуємо викласти позитивні думки.

Можна було подумати, що ми розходимося з Ів. Кошелівцем тільки в словах. Адже він вітає соціалізм за критику капіталізму і ми стоїмо на критичному становищі щодо капіталізму. Він проти тоталітаризму більшовицького й націоналістичного, і ми так само. Ми також проти того, в чому Ів. Кошелівець несправедливо обвинувачує всякий соціалізм, тобто, ми проти воєни, проти тоталітарного закріпачення людини, проти «мертвої догми й доктрини, позиченої з чужого арсеналу» чи навіть власної. Ми, як і Ів. Кошелівець, за «сповзанням до слова соціалізм» (відкр. Ів. Кошелівця). Завалося б, що треба тільки уточнити оце поняття «справжня свобода людини» і все в порядку. Але Ів. Кошелівець, серед інших обвинувачень проти соціалізму, висуває як обвинувачення одну рису, яка на цей раз справді таки притаманна соціалізму, але на ній ми якраз сходимося з соціалізмом і розходимося з Ів. Кошелівцем. Він каже, що елементом фальшу в соціалізмі є «обов'язкова для соціалізму примусова усуспільнена економіка». Правда, Ів. Кошелівець і тут не обійшовся без демагогії: адже в діях європейських соціалістичних партій немає жодної ознаки примусової

всі. Все відбувається через парламент. При чому ж тут примусовість? Ів. Кошелівець може поклякаться на більшовицький «соціалізм». Але він не може закинути Етлі, Рамальє чи Шумахерові будь-якого співчуття більшовицькому соціалізму. Отже, ми за усуспільнену економіку, а за яку ж тоді Ів. Кошелівець? За економіку Херста і Тсальдаріса? Але ж він вітає критику капіталізму. Ми просимо Ів. Кошелівця з'ясувати тут свою позицію: чи він за приватну капіталістичну економіку, чи за усуспільнено-соціалістичну? Якщо третє існує тільки в уяві Б. Озерського та Орловського з «Укр. Трібуни».

Ми розуміємо безпорадне становище розгубленого на роздоріжжі Ів. Кошелівця. Коли він скаже, що він за приватний капіталістичний устрій в Україні, то пощо ж тоді було горло горлати і «шукати іншої синтези». Коли він за усуспільнену економіку, то тоді не треба б було виступати з критикою соціалізму. Тому Ів. Кошелівець за ніяку економіку і за те, що «це прийде в свій час само». Але з такими рецептами не можна йти до хворого.

Ів. Кошелівець може й не проти соціалізму був, так через страхіття більшовизму, що зве свій лад теж соціалізмом, в Україні «звичайний робітник і колгоспник будуть проти всякого соціалізму». Але тут справа зайшла певне про слова, а не про суть і тут ми домовимось, якщо підійдемо до справи конкретно. Чи будуть робітники і колгоспники за повернення в приватні руки командних висот української економіки — великої промисловості й транспорту, хоч це теж «примусово-усуспільнена економіка»? Ні, не будуть. Чи український робітник і колгоспник, бажаючи бути повновладним господарем в країні, бажатимуть, щоб в Україні постали нові приватно-капіталістичні підприємства, хоч би й невеликі? Ні, український робітник і колгоспник цього напевне не хоче. За це був би хіба той аргумент, що вільні демократичні умови самі викличуть відродження приватно-капіталістичної ініціативи. Чи український робітник і колгоспник хотів би, щоб змінили українська стала об'єктом біржової спекуляції, тобто — куплі, продажу? Напевне, не хочуть. Український робітник і колгоспник, коїм само собою зрозумітих само-

стійностей демократії для України, в економічній площині хочуть такої радикальної зміни: дати волю вільній трудовій ініціативі, особливо на селі. Але запитуємо: чим лад, якому всі вирішальні засоби виробництва належать не тоталітарній державі, а суверенному народові і тільки як додаток до цієї форми існує вільна приватна, але трудова ініціатива, — чим такий лад протирічить соціалізму? Нам скажуть знову, що народ проти слова соціалізм. Але, знову ж таки, не про слово мова. Про назву домовимось якось. Головно домовитись по суті. І тут, зласться нам, ні ми, ні Ів. Кошелівець, ні, головню, українські робітники й колгоспники, не розходимося.

Так стоїть справа в Україні і взагалі на сході. Про яку ж кризу соціалізму, тобто владу трудящої людини на засобі виробництва, говорить Ів. Кошелівець? Де він її побачив? В кризі уряду Етлі чи Рамальє? Але ж то є криза однієї з форм соціалізму, — демократичної, але до речі такої, яку ми всі мусимо підтримувати, бо коли ця форма скрахує, то Європу чекають тільки тоталітаризми (сталинського чи франкістського типу), які, якщо вони захочуть утриматись, то змушені будуть теж по-своєму і усуспільнювати і вводити плановість, або своє існування виправдати підготовкою до війни, яка не відсує соціалізації, а скорше наблизить їх. Де Голь ще нічого політичного не висунув тому, що перед ним дилема: або замість недолугих демократичних соціалізацій, рішучі тоталітарні, тобто забрати в комуністів їхню програму. Але соціальна програма де Гольовського руху йому цього не дозволить. Або — подібна гітлерівській соціальна демагогія для нас, а фактично підготовка до війни. Але невідомо, що дала б Франції війна. Тому де Голь показує тільки «анти» комуніст. Але ж завтра він мусить сказати не тільки своє «анти», але й «про» — за що він? Гака вже природа теперішнього дрібного власника, що він може висувати програму тільки «анти», або, як автори з «Укр. Трібуни», бавитись в малахієвство. Н того позитивного він не сароможний висунути, тому що позитивний світ існує тільки в двох сферах: або капіталістичній або соціалістичній. Треба, го не існує на практиці, ні навіть, в теорії. Ів. М.-К.

„Біла ідея“ і чорні діла

О ч. 17 (66) російського емігрантського тижневика «Посев», що на першій стор. має як motto слова Олександра Невського «Не в силі Бог, а в правді», вміщено статтю «А. И. Деникин и Белая Идея». У цій статті автор її, як зазначено в іншому місці часопису, учасник білого російського руху, пише так:

«Багато дехто не без підстав нарікає на А. І. Деникіна, що невдачі його практичної політики і воєнного керівництва випливали з його штовхання побоювання будь-чим заявляти істоту Білої Ідеї і бажання додержати в усюму «чистоту риз» Добровільної Армії».

На питання — в чому ж істота «білої ідеї», автор статті свідливо-будь чітко і ясною відповіди не дає, намагачись збути вяснення наведеним цитати якогось Івана Лукаша, названого в статті одним з самих талановитих літописців білого руху.

Не можна сказати, щоб цитата з Ів. Лукаша вяснила, проте, суть «білої ідеї», бо починається вона з того, що «біла ідея на розкрита до кінця і досі», а ючається тим, що «білу ідею» треба тепер «розкрити до кінця». В середині ж цитати читаємо:

«Козьма згодом усі зрозуміють, що між козломовою староруською Росією, яка впаде в заіррації, і більшо-

вицькою темрявою, що змішала в собі все божеське і людське, пройшла видатним надзвичайним світлом в огні і крові Біла Росія, Росія Нового Заповіту, правди і справедливості».

Мабуть, відчувши провини перед читачами за недолугість таких «вяснень», редакція «Посева» містить в цьому ж числі ще й другу статтю, вже передовицю — «О пременности», щоб, очевидно, розвінцати і доповнити затаркнуту тему, чи — як сам автор (Е. Романов) передовиці каже — «розкрити перозкрите і обгрунтувати необгрунтоване» попереднім автором.

І що ж — талановиті читачі, пошастило це зробити авторамі передовиці? Пошастило. Та не так, як мабути, автор хотів. Правда виплила несподівано для автора, всупереч його намірові. Е. Романов старасться бути об'єктивним і твердить, що під час боротьби «білих» з «червоними» правда була на боці тих і тих, і перших, і других, бо, мовляв, «головною рушійною силою з обох боків був російський народ». І він рубас рішучо:

«Правда була на стороні російського народу».

з такою ненавистю змагалися не на життя, а на смерть?

Але вдумавшись глибше, починаєш розуміти. «Правда була по стороні російського народу» — отже, «неправими», на думку автора статті, були всі перозини, всі «шородці», що хотіли визволитися з-під опіки «великого російського народу», всі ті українці, білоруси, балтійці, татари і т. д. і т. ін., що хотіли зажити своїм власним життям, кожен у своїй власній національній державі. Зберегти в цілості і «неделімої» велику російську тюрму народів — ось та спільна «білим» і «червоним» російським «правда», що неперерваною ниткою тягнеться від Івана Калита аж до нинішнього некоронованого кремльського диктатора!

Що саме так треба розуміти автором «правду білої ідеї», що разом є (за його ж таки словами) і «правдою червоної ідеї» — в цьому переконують нас дальші розумування автора. Ось послушайте:

«П, що керували боротьбою «червоних» під час громадянської війни, як це не дивно, ранили зрозуміли всім сизу Білу Ідею, то ж ті, що керували боротьбою «білих». А зрозумівши, вони не посоромились заповнити для себе багато ділового з цієї ідеї... Вони вяснили розуміючи і далекозоріючи за своїх противників і тобто білогвардійців — Б. СІВ... Керівництво «білими» було в руках залогового адмірала, «панк-ратівника Росії», при нестачі

ті і нерішучості (в справах політичних — Б. СІВ.) воєнного команду».

Ясно цілком, «Командувати парадом» в «свій неділимий» імперії російській хотів Колчак, Денікин, Врангель, хотіли староруські генерали і монархісти вкупи з фабрикантами Рябушинськими і Мільковим-Дардавельським, а їх випередили «інтернаціоналісти» — більшовики, випередив Левін і Сталин! Ці зуміли «загвинтити гайку» дужче і сильніше ось уже 30 років, приписавши собі всі «заслуги» збирання «руських земель», всі зусилля основоположників і продовжувачів створення «многонаціональної великої рідни от Карпат до Тихого океана». Чи ж не заздрощі будуть неадабілогвардійці!

І дарма обидва автори статтей з «Посева» вкупи з «талановитим» Ів. Лукашем, між «розкриваючи до кінця» що «білу ідею», налускують стільки всякого туману мистичних фраз («виділення незвичайного світла в огні і крові» і т. ін. Бо ця «білу ідею» давно вже розкрили в усій неоріганізованій наготі чорні діла як білих рятівників Росії (вкупи з вишніми аристократами «Союзу свободних народів Росії» — Керенським і К-о), так і червоних загрозливих «визволителів» і «вождів-визволителів», що наші простачки свої шупальці сьржи, не ладно можна пролгаватись. Не біда ж

Гетьман Іван Мазепа

(Зауваження з приводу Полтавської битви)

Згадуючи про Полтавську битву 1709 р., яку росіяни називають „победою“, а українці й Європа — поразкою, історичне значення якої авалогічне перемозі Росії в цій другій світовій війні, ми кожного разу запитуємо себе: що було причиною нашої тодішньої історичної катастрофи? Ми не знайдемо відповіді ні в політичних чи стратегічних помилках Мазепи, ні в „теміальності“ Петра, ні в легковажності Карла XII.

Катастрофа під Полтавою була підготовлена всією попередньою фазою розвитку України. І за Хмельницького, і за Мазепи незалежна українська держава могла створитися тільки як абсолютна монархія. Такі умови диктувало міжнародне становище України і насамперед наявність абсолютистського (тобто милитаристичного і агресивного) режиму в нашого найбільшого й найнебезпечнішого сусіда — Москви.

Але для створення централізованої абсолютної монархії потрібна була наявність міцної шляхетсько-феодальної верстви. Українська ж феодальна верства була великою мірою знищена татарами, а рештки її були заслаби до самостійного державотворчого чину і тому шукали захисту під чужою короною і втрачали зв'язок з власним народом. Козацька старшина, що за Хмельницького була провідною верствою українського суспільства, ні в економичному, ні в правному відношенні не була явищем усталізованим. За історичною аналогією це було щось подібне до виборних на час вищих ватажків дофеодальних і навіть дорудових племен. Ясно, що своєю організованістю й історичним рівнем козацька старшина була явищем безмежно відсталішим за шляхетську феодальну верству. Це чудесно розумів Хмельницький, і Дивиський слухно відкрив у Хмельницького спробу створити власне швахетство і спертися на нього свою самостійну державу. Але такі речі не творяться одним поколінням, а історія не давала нам часу навіть на одне покоління. Спроба Хмельницького була таким чином історично широченою.

За Мазепи козацька старшина була вже явищем більш усталізованим і управлінням, але ця благодать ішла на неї не від її власної суверенності, а від зовнішньої, ворожої Україні сили — Москви. Козацька старшина ставала упривілейованою шляхетською не через зріст самостійних можливостей України, а через ліквідацію їх. Тобто, вона ставала московською феодальною верствою. Мазепа поміняв лише ще під протекторатним королем, але фактично уже ставав гетьманом коронним, тобто намісником Москви. Яка з цих двох рис переважала в ньому залежало від того, яка властивість переважала в козацькій старшині: якщо вона була вже більше усталізованою шляхтою, то Мазепа був уже більше намісником ніж гетьманом. Якщо старшина мала ще більше рис козацьких ніж шляхетських, то й Мазепа мав ще більше гетьманських можливостей. Але тенденція і політична, і головна, соціальна була за шляхтою, а не за продуктом розпаду феодального суспільства — козацькою старшиною. Це посилювало патос Кочубеїв і позбавляло перспективи та вбивало патос Орликів. З точки зору цієї концепції до Кочубеїв належала вже більш дворянізована, хай тільки психологічно, козацька старшина, тоді як до Орликів та її частини, яка не встигла ще так далеко дворянізуватися. Нашою національною трагедією на той час було те, що при всьому героїзмі й фанатичній жертвенності Орликів і Войнаровських, українська державність могла свиратися тільки на історично пережити верству — козацьку старшину і не знаходила опору в славно перспективній для того часу верстві — в дворянстві. Ця теза актуальною є й нині і не можна в боротьбі за самостійну українську державу спиратися на історично пережиті, хоч може й більш національно свідомі, верстви.

Мазепа понав у безвинніде протиріччя: він хотів емансипувати свою суверенність (що на той час означало тільки одне — створити

українську абсолютну монархія) спираючись на вірну йому, не здворянізовану ще, болей психологічно, козацьку старшину, тоді як абсолютна монархія могла спиратися тільки на дворянство, яке в Україні творилося Москвою і тому самою природою своєю було вороже українській державності. Мазепа може навіть відчувати свою приреченість, але тим величшою вирисовується він перед нами як постать, яка до старости залишалась юним борцем і беззастережно діяла за девізом: краще вмерти стоячи, ніж на колінах.

Саме тому він так причарував тодішню Європу і про нього з таким захопленням висловлювався духовний її вождь—Вольтер. Саме тому його оспівали—Байрон, Словацький, Рилсес і багато інших мистців.

М. І.

... Не повинні ми воювати ні з шведями, ні з поляками, ні з великоросіями, а повинні, зібравши наші військові сили, стояти у відповідних місцях і захищати нашу власну Батьківщину, відбиваючи того, хто нападе на неї війною... А при майбутньому спільному мирі всіх воюючих держав рішено поставити нашу країну в той державний стан, в якому вона була перед польським володінням, при своїх природних князях і при всіх давніх правах і привілеях, що значать вірну націю.

Із прокламації гетьмана Івана Мазепи до війська і народу українського.

„У акіяне ночі“

(Рецензія)

Білоруський поет Масей Сядньов подарував своїм читачам нову книжку поезій. Назва „У акіяне ночі“ — виразно говорить про зміст збірки, де кожна поезія чи поема розповідає про сьогоднішні дні, коли потоптана батьківщина поета, коли потоптана людська гідність і честь. Характерні назви мистецьких, з великим ліричним вогнем, написаних речей: „Жебраку“, „Обновлення“, „Іввалід“, „Розбите дитинство“, „На край світла“, „Забранний Менськ“... Молодий роками, поет пройшов тяжкі

тортурні, включно з Сибіром. Переїждючи схід і захід. Всюди, більшою чи меншою мірою, — люди не почували себе щасливими, всюди сльози і біль, розставання і втрати. Людство ще не організувало себе, воно ще не живе по-людськи. Трагедію долі Землі бачимо в кожній поезії, дарма, що білоруський автор писав про Білорусь. Світ, безперечно, мусить змінитися. І ось, як наслідок нестерпності такого існування, читаємо символічні, глибоко людські рядки у вірші „Абнавлення“:

З нас кожен сьогодні чвалас в армі. Ватажачи братову спину. Себе замордовуєм — тільки самі, Людина — врягає людину. Нехай же загинуть іде на людей, Хутчіше вінчає не тілви. На зміну йому — у простори граде Мудріше, нове покоління!...

Мистецька якість творів Масей Сядньова говорить про нього, як про одного з найташовитіших, поруч з поетесою Арсенською, білоруських поетів на еміграції. Чується в кожній речі гаряче биття серця і серйозне замислення над проблемами сучасності.

Прякро вражає лише доволі часто помітний вплив Сергєя Есеніна з його вульгарно-наопашинами рядками. Так ця, цікаво задумана поема „На край світла“ стоїть під тією небажаною тіною. Особливо це прякро, бо поет Сядньов вже має своє, оригінальне літературне обличчя, яке так іскриво відко в гарних поезіях „Розбите дитинство“, „Гро мовачею бийте, слова“, чи „Забранний Менськ“.

Український читач (не кажучи вже про білоруського, яких теж багато мешкає в українських таборачі) з цікавістю читав би цю книжку. Білоруська мова не становить б великих труднощів для запівачених. Школа: в наших кіосках книжки не має.

Леонід Полтава.

Кочубеї*)

Малий фейлетон

Почнемо, так би мовити, від Адама. Приблизно в першій половині сьмнадцятого століття на Україну татарин-зайла, на іривіше Кучук-бей. Сподобалося йому тутешнє життя і звичаї. Взав він та й вихристявся на Андрия. Згодом у нього Андрия народилися сини — Леонтій. А ще через кілька десятиків років з'явився на світ і онук — Василь. Як виріс цей Василь та діждався своєї сім'ї, він був уже не звичайний татарин Кучук-бей, а генеральний султан Василь Леонтійович Кочубей, про багатства й славу якого повідає нам Пушкін у своїй „Полтаві“:

Богат і славет Кочубей,
Его зуга необозрим;
Там табуни его коней
Пасутся вольно, пехравім...

Та, крім лугів, та коней, Кочубей мав ще багато всяких добр, якими його обдарував гетьман Мазепа. Але татарини злавалося цього замало. Хотів він ще багатств, пошани, слави. Можливо, навіть, що він не від тих був, щоб дістати до рук гетьманську булаву. Отож, не помирившись з гетьманом, Кочубей починає писати на нього доноси до царя Петра. Мазепа, мовляв, надумав зрадити Москву і відчизнути від неї Україну. І ось:

Казак на север держит путь,
Казак не хочет отдохнуть.
...
Зачем он шапкой дорожит?
Затем, что в ней донос зашит,
Донос на гетмана злодея,
Царю Петру от Кочубея.

Як бачимо, і сам автор „Полтави“ не далеко відкотився від Кочубея: гетьмана Мазепу, що надумав визволити Україну з-під царської Москви, він називас „злодеєм“.

Та вернімося до Кочубеєвого доносу. Що потім трапилось з Мазепою й Кочубеєм, годі розповідати: про це кожний школяр знає. А що сталося з пам'яттю про них через якийсь час, про це знов таки Пушкін пехай нам розкаже:

І тшетно там пришел усталий
Іскал би гетманской могили:
Забит Мазепа с давних пор;
Лишь в торжествующей святине
Раз в год анафемой дошло,
Грози, гремит о ньом собор.

От дозволів Мазепа Москві! Понад двісті років у всіх церквах Росії співали йому аватему. Ще б пак: не спитавшись царя, надумав був гетьман порядкувати своїм народом. „Не смей!“ „Ізмєнник!“, „Злодей“, „Іуда!“...

Так стояла справа з українцем Мазепою. А як же вона стояла з татариним Кочубеєм? Послухайте:

Но сохранилась могила,
Где двух страдальцев дух по...
Меж древних праведных могил
Іх мирно переконь приютил.

Другий — Іскра. Бачите, татарина Кочубея московська перква „приютила“. Москва зробила з цього донощика справжнього мученика. В полтавському музеї аж до останнього часу зберігалася сорочка Кочубея. На цій, так би мовити, „реліквії“, що мала символізувати вірність і віданість Москві, виховувалися цілі покоління. Дивіться, мовляв, ось сорочка того самого Кочубея, який життя своє віддав за єдину неволиьну Росію!

І треба сказати, Кочубеєва сорочка не абияк прислужилася московському монархізмові. Кочубеїв на Україні розвелоса багато. Вони тільки те й робили, що доносили на українців:

„Мазепинці!“
„Сепаратисти!“
„Німецькі шпигуни!“

Коли настала революція, думалося, Кочубеї зникнуть. А вийшло якраз навпаки: їх ще побільшало. Навто багато розвелоса Кочубеїв за сталінської „епохи“. Кожна советська установа на Україні мала кількох своїх Кочубеїв. Вони пасали доноси на українців у всі кінці: і до ВЦК'у, і до ЦК ВКП(б), і до ЦК КП(б)У, і до Сталіна особисто. А найбільше йшло цих доносів до НКВД. Донощики часами дописувалися до ось таких дурниць: „Українські націоналісти надумали побудувати фабрику, де вони мають налагодити масове виробництво бандур. А їхня бандура — це націоналістичний інструмент“, — писав один.

„В українській абетці живляється літеру „І“, якої нема в російській абетці. Вона веде до роз'єднання двох братніх народів“ — доносили другий.

„Останнім часом комуністи України починають запускати „шевченківські вуса“, що свідчить про їх націоналістичний ухил“, — вигукував третій.

А загалом советські Кочубеї у всьому наслідували прабатька свого роду — татарина Кочубея. Незарма під час евакуації більшовики захопили з собою з полтавського музею Кочубеєву сорочку. Возить вони її і там десь поза Уралом, демонструють перед „масами“, виховуючи таким чином кадри молодих донощиків.

Ча є тепер у нас на Україні Кочубеї?

Звичайно, є!

*) Передрукуюсь цей фейлетон з часопису „Нова Україна“ (с. 108 (422), 11. VII 1943 р.) як така, щоб на сьогодні не втратив своєї актуальности. РЕДАКЦІЯ

ідея, а сама справжня чорна, і „Союз русского народа“ покіиних Дубровіна і Пуришкевича—лайаскравіший її реальний вияв.

Зрештою, історія Російської імперії — нині Советського Союзу — дуже повчальна, і ми, українці, дещо з її науки таки добре пам'ятаємо. Минуло шойно кілька днів після 31-го серпня і саме тепер доречно буде згадати, як носі „білої ідеї“—девічнші повелися з українським військом, що 31 серпня 1919 року вступили до столиці України—Києва, вибивши звідти більшовиків. Чому, справді, влітку 1919 р. Добровольча армія Денкіна, замість того, щоб приймувати з Ростова і Дону на північ, на Москву, займає Херсон, Одесу і Лівобережжя України, послаблюючи себе боротьбою проти загонів Махна і українських повстанців? Хіба ж не ясно, що з воєнного погляду це був повсєд! Нарешті, зустріньсь у Києві з армією Української Народної Республіки, що йшла з заходу, — чому девічнші, замість пропонуваного їм контакту проти більшовиків, підступно напали на українських воєнків, обеззброюючи їх, започатковуючи цим боротьбу проти УНР, тобто, ще один великий фронт, цілком злий і згубний для нас з воєнного погляду?

Та тому, що в боротьбі проти України у білах девічнші була одна правда з червоними більшовиками. Тому, що „біла“ російська ідея в боротьбі проти Укра-

ни відчула свою тотожність з „червоною“ російською ідеєю більшовиків, бо обидві мали одну основу: „ташті і не пушати“.

І хоч цей додатковий фронт проти УНР був для Добровольчої російської армії однією з найголовніших причин її поразки, проте ми віде не читали, щоб її генерали і взагалі керівники „білого“ руху де-небудь засудили свій тодішній виступ проти Української Народної Республіки чи болей визнали його за свою помилку.

Навіть тепер, згадуючи Добровольчу армію і її провід, визнаючи, що „на землі, подитій кров'ю „білих“ героїв, відновлювано старі порядки, відновлювано панування поміщиків, катовано селян“, — автори статтей у „Посеві“ не згоджуються, проте, признатись, що головною помилкою Денкіна була шлоквита зневага національних інтересів, замишування до душетельської „істинно-руської“ подітки, так іскриво виявленої нам щодо Кубані, Дону, а особливо України!

І якщо й досі таку „преемственность“ пропонідує орган російських емігрантів „Посев“, то дарма він владе, що в російському народі „вкрадено його правду“—„Посев“ просто не хоче її знати, тісі своєї правди, яку з такою силою і виразністю висловив наш великий Шевченко:

„В своїй хаті—своя правда, і сила, і воля“.

Б. СИВЕНКО.

Голос з „другої столиці“ України

22-го Серпня харківська радіостанція відзначала 4-ту річницю визволення Харкова з-під кормити німецьких загароників. Під час пересілацни Харків називаво „друга столиця“ України. А почули ми з тієї „другої столиці“ України ось що:

Виступає перед мікрофоном один із керівних працівників міста — говорить російською мовою. Виступає перед мікрофоном один із керівних працівників міста — говорить російською мовою. Виступає керівник науково-дос-

лідного інституту проф. Юрєв—говорить російською мовою. Виступає фрезувальник одного із харківських заводів, Єфімов — говорить російською мовою. Виступає полковник Коротков — говорить російською мовою. Виступає... Та досить і цих, щоб переконались, яка „окраїнська“ атмосфера панує в тій „другій столиці“ України.

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ — ДО БЕЛЬГІ І АНГЛІЇ

Наш часопис для передплатників з Бельгії коштує 15 НМ на місяць, а до Англії — 9 НМ (разом з оплатою за пересилку). Оскільки гроші звідти досі висидати не можна, слід передплату адавати ще перед відходом

АДМІНІСТРАЦІЯ „У В“.

Нілька уваг про роботу Пласту

(Лист пластуна)

Останній рік притис тривожне послаблення роботи пластових гуртків і, як мені стає відомим з листів моїх друзів, що живуть у Баварії, деякий відсів пластунів. Причому, на мій скромний пластовський погляд, не тяжко буде звайти, коли прослідити, з якою підозрілою увагою починають цікавитися пластовим рухом деякі заплітковані партійники. Їхня „увага“, а часто й грубе наставницьке втручання, паралізують роботу пластових осередків, роблять її недолугою, а дітвору і юнацтво, що трохи навчеші серйозніше дивитися на життя „дорослого“ світу, просто відстрашують від гуртків. Це вразно можна побачити на прикладі нашого коша. Минулого року, коли ще наш табір був у Старому Ульмі, ми мали ваушливого і чесного керівника коша Ореста Будзиповського. Всі ми його дуже любили за вміння організувати роботу, допомогти порадою і коли потрібно виправити, справедливо накладеною карою. Поважали його й усі дорослі, що під час виборів обрали його на члена таборової ради. Та ось наш табір розпарцелювали на дев'ять частин, три розділили на два повіті і роботи, природно, завмерла. І які ж ми

були раді, коли в Цуффенгаузені почав організуватися знову великий табір, куди з'їхалися діти з повіту Леонберг, з двох Людвігсбурзьких таборів і з Еслінгену. Ми сподівалися, що пластовий кіш, поповнений новими силами, буде найкращий в області Вюртемберг-Баден. Та не так сталося. Якимсь темним людям, — масмо враження, що то і є ті заплітковані партійники — пригадалося, що Орест Будзиповський ще в Старому Ульмі вівшав прапор так, що він утримувався вітром „у стані компромісовому“ (це смішно звучить, друзі, але свята правда), то значить: певне вітер і сніг іде догори, повітря з іншого боку — і нагорі стане жовте. Ім вдалося, що така позиція кошового була неочеркутою і нерішучою. За якийсь час, як і перед тим ще в Старому Ульмі, Ореста Будзиповського обстрілюють, заплітовують у розтраті пластового майна, призначають від управи табору контрольну комісію (яка нічого подібного не встановила), звинувачують у неіснуючих провинках і без відома Головної Команди СУПЕ знімають з коменданта коша. Пригноблений родинним нещастям і обмовою та наклепами, які були пода-

ні аж до скрип'ятової комісії, що позбавили його статусу ЦП, друг Орест з сумом дивиться, як його вихованці помалу забувають навички пластунів, але допомогти не має змоги, бо таборові партійники вважають його „неблагонадійним“. Так, фактично, тепер уже з нами самих же українців, розвалено вдруге роботу пластового коша. Кілька літ тому ми почали збиратися але бракує справястого керівника. Це озли промовистий праклад.

А ось інший. Від двох років ми звикли читати „Новака“ й „Пластуна“. Здружили з ними, з радістю чекаємо появи свіжого числа. Чули ми, що обидва журнали виходять за згодою Головної Команди СУПЕ. Аж раптом з'являється в кіосках ще журнал „На слід“. Ми раді й цьому. Але бачимо, що видавці його не тільки турбуються про грошовий інтерес, а й збираються „вести Вас, юнаки і юначки, по через далекі країни й моря чужини“, бачимо, що видається він не для якоїсь одної області, а „для полого пластового покоління, що росте й гуртується нині під українськими пластовими прапорами в чужих країнах, серед чужих людей“. Все гаразд, але нам не зрозуміло для кого видавці пишуть на останній сторінці пластовий закон, де стоїть так: „Кожен пласту-спортсмен мусить грати в гармонії і дружбі зі всіма співтоваришами своєї дружини. Він мусить уміти зрентися нагоди показати своє блискуче й велике індивідуальне вміння... Щади свою силу! Уникай безпильного бігання довікруги... У змаганнях мусить бути одна провідна голова. Там мусить бути хтось, що видає накази, інакше дружина станеться збірнявою...“ і т. п. Чи цей закон обов'язує тільки до спорту, і чи тільки новаків або юнаків, чи може й сеньйорів із редакційної колегії? Якщо ні, то добрий собі приклад масмо!

Це змусило мене написати кілька слів, які, сподіваюсь, будуть почуті Головною Командою СУПЕ. Прослідкуючи заміри людей лихої волі, що нашілися на нашу душу, і разом із своїми друзями-однодумцями ще раз голосно заявляю: „Пласт в небезпеці!“

Пластуни Роман КОРЧАК.

3 нових заокеанських видань

(Збірник пісень М. О. Гайворонського)

Недавно дійшов до наших рук „Збірник українських пісень для молоді“ М. О. Гайворонського, виданий у 1946 р. коштом і старанням Української Книгарні Павла Ткачука в Саскатуні у Канаді. Після появи цього видання творів м. Леонтовича — це чергове помітне і поважне своїм змістом та розміром (140 ст. великого потного формату) видання заокеанських українських видавництва. Воно виповнює велику прогалину, що її досі дошкульно відчували учителі та керівники культурно-освітнього життя в українському середовищі за океаном.

Ім'я композитора Михайла Гайворонського широко відоме в нас насамперед як автора стрілецьких пісень, що з них деякі добули велику популярність вже в роках першої світової війни. У 1923 р. Гайворонський переїхав до США і з того часу до сьогодні продовжує там композиторську працю. І наслідок — це велике число хороших обробок українських народних пісень (деякі друковані у 1930-их роках окремими півками — як Лемківщина, Гуцульщина, Полісся, Поділля), далі оригінальні хоріві твори, церковна музика, сольові пісні та врешті інструментальні твори (Сонатина для скрипки й фортепіана, струнний квартет та ін.).

У своєму співанку для молоді Гайворонський використав не тільки свій композиторський, але й довголітній педагогічний досвід. У доборі матеріялу і його обробці видно знання виконавських спроможностей і смаку та уподобань молоді. Користання співанком полегшене систематичним поділом і впорядкуванням від ритмічно й інтонаційно найлегших одвогосних до багатше розвинених триголосових пісень з фортепіано. Друга лінія поділу іде за порами року і за характером шільших та взагалі дитячих імпрес: Шевченкове свято, День матері та інш. Окремий доволі великий розділ — це коляди, колядки і щедрівки. Прикраси додали кількакаданців обробок пісень для аматорських гуртків скрилково-мащолопного складу.

Ідучи за давньою доброю традицією наших шкільних співанків (між інш. Філ. Колесси), Гайворон-

ський вмістав і тут багато українських народних пісень, деякі менше, а то й зовсім невідомі народні пісні, які варті того, щоб їх між молоддю поширити. Та й у численних власних композиціях автор часто використовує не одне з народно-пісенних інтонацій. В загальному відбилося на цьому співанку те, що не могло не відбитися: відірвання від рідних земель, недотримання кроку тому музичному розвитку, що пройшов на тих землях в останнє десятиліття. Дитача музична література — це дитача, на яку наші композитори звертали щораз пильнішу увагу — з дового разу згадати б тут хоча б твори В. Барвінського, М. Вериківського, Нестора Нижанківського. Цей розніток шов лінійно збагачування і прояснення новим духом мелодіотворчих ритмічних і гармонічних складників нової дитячої муз. літератури. Рокви відокремленого життя, а від 1939 р. роки герметичної ізоляції, не дали змоги українським музикантам в Америці познайомитися і використати нові здобутки у своїх виданнях. Наші завваги треба зробити також щодо трактування тексту в деяких новоскомпонованих піснях, передусім у питаннях акцентуації. В деяких випадках, як наприр., в музичній до Шевченкового „Вечора“ музичний акцент не завжди покривається з словами. Та які ці дрібні моменти, які факт більше традиційного підходу до композиторської праці не зменшує вартості цього співанка, в якому побачи впорядкування даного матеріялу знайшлося багато нового і цінного.

Слід згадати, що й зовнішнє оформлення Збірника об'єднане і багате. Дотепні і гарно виконані ілюстрації Є. Козака, використані з давнього „Дзвіночка“ та рисунки п. Марії Ткачук прикрашають майже кожен пісню. Обгортка роботи Ю. Брика.

В умовах сьогодишньої нестачі всього потного матеріялу і наперекор імовірного нашого розпорощення по світу — „Збірник українських пісень“ М. Гайворонського стане в пригоді не тільки давній, але й новій українській еміграції.

Д-р Василь ВИТВИЦЬКИЙ.

Перше живне пластове джемборі
На фот.: Пластуни північно-американської Індіанської делегації на виставках велетенського пластового табору.

Закарпатець оповідає

(Закінчення)

Через кілька тижнів приходять до мене лейтенант-єнкаведист, що я йому вісім тисяч за рятунок оддав. Приходять та й каже:

— Так помагай тепер мені бандіровців ловити, тих що по лісах ховануться.

То я одмовляюсь то тям, то сям. Зараз бо школяр, ось треба швидко ставити докінчити або ще щось, а тоді вже, мовляв, піду...

Отож він ходить до мене, а я відлігав.

Одлігав я, одлігав — аж бачу, що вже не можу далі. Уже бо мій лейтенант починає, наче той вовк, прикро на мене з-під лоба поглядати. Мушу з родиною тікати, щоб не вловиста.

Але куді?...
Лиш до Чехії!...

Чеський уряд нам, закарпатцям, сказав, що нічим допомогти нам не може, бо вже наш закарпатський уряд відписав Закарпаття до Росії. Та хто мав добрі документи, що він словацький, та поїхав до Праги, то того приймали. І шість із шістьма господарств дала, оба робили...

Отож, як оддав я вісім тисяч рублів тому своєму лейтенантові, то помалу й непримітно зачав виробляти на себе та на свою родину добрі документи, що ми, мовляв, словацькі. А мій батько така писався, що він народности словацької, то мені не й на руку!

Виробив командировку, що я з жінкою допроваджу діти до шпиталю, до Ужгорода, та вночі з дому й утік з жінкою та трьома дітьми...

Мусів був 300 кілометрів їхати поїздом та й дістався до підгір'я. А там знайшлися ще ті хлопці-холостки, що утікали до Чехії, і ми пішли разом.

Так сіють помін нас нулями, наче градом б'є!

Поволі зійшли ми лісами на високу гору, 1200 метрів над морем. І обережно, з б'ючим серцем і з замкнутими устами рушали через кордон...

Було це вночі. Вночі бо не можна перейти через ліси...

І ось ми вже щасливо переступили через дроти. Уже ми на словацькому боці. Уже ми й заглиби-

лись на 300 метрів у словацьку землю...

Легше зігнули наші груди. Ніби почав потроху тягар з душі спадати...

Аж раптом позаду — бах! бабах! І в ту ж мить над нашими головами вчулись смертовосні дзвонки куль.

І ніхто й не гукав зупинитися, ніхто й не кричав „стії!“ А враз.

Почали ми щодуху втікати, і ізвором, понад потоком, між вільхами, поміж корчами. А навздогін за нами — більшовицький патруль. Дарма, що це вже Словацьчина!

Женуться два понад ізвором та так з автоматів стріляють, так сіють поміж нас кулями, наче градом б'є...

І ші гонитва була два кілометри.

Аж ось один парубок вже й упав, наздогнала його куля... А ми з жахом все тікаєм та тікаєм. Вже й куфри свої зачали метати... А галуззи в обличчя б'є, шкуру роздирає, тіло розриває.

Бачу, жінка вже не підбіжить, бо на руках хлопця двох і пів року несе. Та і я знесилівся, куфря не сучи. Кинув тоді все, що в мене в руках, вихопив з рук у жінки сина та й мовлю їй:

— Утікай з дочками, пока жива, а я вже не годен утікати з дитиною, бо вже доганяють.

І вона побігла. А мені спало якось на думку, вискочити непримітно з

корчів, та під кручу. Зарився я під якийсь корінь у мляці і завмер.

А ті патрулі набігли над кручу та по тих корчах, де я був, ба-бабах! ба-бабах! з автоматів. Раз та вдруге...

Стріляють над самісінькою моєю головою. І Бач дав таку галку малому синові, що не плакав і не закривав. Притулявся до мене й мовчить. Лише маленьке серденько стукотить та б'ється, як тая пташина у клітці...

А та існа Божа воно засліпала очі гонителям і не побачила мене під кручею у мляці, хоч і стояли за чотири метри над мною.

Почезали ті солдати. Ще раз стріляла з автоматів у корчі на дно ізвору. Ще постояли, прислухаючись, аж не чути нікого. Повернули та й пішли назад, гадко зачохлись... Певні були, що вже неживий і серце отих корчів, де мене перед тим бачили.

Ян там воно є, що люди отан утікають сюди?

А коли солдати вернулися, тоді я виліз із мляки та й прийшов і сина прине до села, до словаків. І знайшов там свою жінку, і діти, і двох хлопців, що з нами тікали. А третій — загинув...

Підлігав я все покидав і потерів у шкороду на 12 тисяч рублів. Та вже добре було, що самі цілі.

У цьому селі словацькі фінанси затримали нас і писали протокола. Вони питали:

— Як там воно є у вас, на Закарпатті, що люди отак утікають сюди через границю.

То я й розповів їм про все, що робили єнкаведисти з нашим народом, а вони провисали все те і змусили той протокол спалити. Так ми й пішлися. Тобто: я, моя жінка, і ті два хлопці. А мої діти — ші, бо ще малолітні.

І нас пустати.

І я з родиною почав працювати і вдень і вночі!

Прийшли ми до Праги та й оддали там свої документи. Я мав добрі документи, бо мій батько писався народности словацької.

І дали мені можливість вибрати собі якийсь господарство, що було німецьке. Так я й знайшов близько американського кордону. І тоді комісія міністерства землевпорядкування осілюючій передала мені 24 гектари землі, 18 штук рогаго худоби, господарські машини. І декрета дали, щоб за 15 років амалатити. І на все була й піла там власна. Отож можна було жити а усе амалатити. І з родиною зачав старанно працювати і вдень, і вночі.

Звернення до українського громадянства

Останнім часом у пресі, в листах і усно до мене звертаються чисельні люди, що невдоволені видавничим станом мистецьких творів української літератури. Ми, українські письменники, робимо, що можемо, щоб такий стан полішити. Ми не тільки в цих, дуже несприятливих умовах, пишемо нові твори, але ми також шукаємо можливості їх видати. Видавничі наші можливості в даний час є такі, що можуть повилитися тільки незначні, головню малі розміром, мистецькі твори. На більші речі не вистачає друкарських можливостей, а головню капіталу. Маємо готові до друку більші і, без сумніву, важливі праці, які мусять лежати без руху, бо їх не можна опублікувати.

Я сам в даний час шукаю можливості перевидати мою працю „Волонь“. Книжка, що п'ятнадцять років тому малим накладом появилася у Львові, вже давно вичерпана, до всього знищена окупантськими режимами, є зовсім незваною для молодого покоління наших читачів, а тим, що походять із східних теренів України, не була знавою взагалі. Тим часом я чую постійне домагання тієї книжки і ті читачі, що її прочитали тепер, висловлюють мені найприхильніші свої признання. Шукаю людини, що могла б належно оцінити вагу і значення появи цієї книжки, а головню, що могла б допомогти мені фінансово шю справу реалізувати. Книга має три томи великого розміру, могла б вийти поступово окремими книжками. Том I „Куди тече та річка?“, том II „Війна і Революція“, том III „Батько і Син“.

Крім того, я готую нову, приблизно такого ж розміру працю, під загальною назвою „ОСТ“, що вимагатиме рівнож більшого викаду капіталу.

Поза тим письменниця Докія Гумешна виготовила до друку дуже цікаву літературну працю у чотирьох книжках під заголовком „Дітв чумацького шляху“. Ця книга так само вимагає видавництва більшого розміру. Маємо багато літературних творів, що не можуть побачити світу, бо видавництва наші неспроможні їх видати.

Звертаюся до наших купців, промисловців, людей фінансово забезпечених допомогти нам у шю справі. Я особисто завжди пропагував у нашій літературі економічний зріст нашого суспільства і для шюго видав роман „Кулак“. Просту тих, кому залежить на такому якраз ставленню проблеми зростання наших сил, щоб вони в свою чергу допомогли мені в нашій праці. Спільними силами ми зробимо добре, солідне, корисне і культурне діло.

Всіх, що виявили б свою волю практично і учинно прийти нам на допомогу, що могли б запропонувати певний виклад готівки на шю справу, прошу ласкаво писати мені на адресу:

Stuttgart-Kaltental, Hirsauerstr. 14, bei Hartmann.

Улас САМЧУК.

Проф. Піккард, всесвітньоозначний завдяки своїм підняттям баллоном у стратосферу, готує тепер нову експедицію, щоб у спеціальній, ним сконструйованій сталій кулі дослідити досі недосяжні глибини моря і весь ще ніким не бачений, підводний світ морських глибин. Свої досліді він провадитиме в Гвінейській затоці, на глибині приблизно до 4000 мтр.

На ф о т о: Схематичне зображення досліді. Корабель спустить у воду сталю кулю і вона зможе вільно плавати—з допомогою спеціальних приладів—назад, вперед, униз і вгору. Потужні прожектори кулі освітлюватимуть морське дно. Зв'язок із кораблем підтримуватиметься з допомогою радарних приладів.

(Лена-ІНП-Бітль).

Відгуки на статтю Б. Лисянського „Завдання українського педагога“

(„Українські Вісті“ чч. 52 (110), 53-54 (111-112))

Згадана стаття знайшла досить широкі відгук серед наших читачів, зокрема в учительських колах. В надісланих до редакції листах і дописах автори їх, признаючи велике значення порушенням проф. Б. Лисянським питанням виховання дітей та погожаючи, в основному з настановами автора, звертають проте увагу на окремі моменти, які недостатньо—на їх думку—висвітлені шановним професором.

Учитель п. Сміль, спиваючись на характеристики проф. Б. Лисянським учителя старої генерації часів Миколи II та Франца Йосифа, з свого боку зазначає, що у тих старих педагогів є ще чого почитити молодим учителям, „бо вони (старі педагоги.—Ред.) мають за собою великий досвід у викладанні математики, мов, географії тощо. Щодо вчителів з совєтської школи, продовжує п. Сміль, — то їм треба багато в чому допомогти, а не відкидати... Про обійзники вони нагадують на з'їздах не про ті, що Ви (тобто проф. Б. Лисянський.—Ред.) про них думаєте. Їх треба зрозуміти. Вони теж мають дещо корисне в педагогічній роботі на еміграції. Вони вмюють працювати в будь-яких умовах, пристосовуватися до найгірших умов життя... Щодо „обійзників“... то під ними розуміють молоді вчителі сталі й опрацьовані програми, методичні порадники, шкільні навчально-виховні плани для всієї школи й окремо по класах... Це дуже потрібно не лише молодому вчителю, а й учителям з великим досвідом, особливо тоді, коли відсутні підручники, вечірні прилади, бібліотека, кабінети і т. ін... Крім шюго, у учителя

мусять бути ще конспект під рукави. А в добрій школі ті конспекти—лекції за допомогою друкарської машинки та шкльостилю розмножують і дають їх учням та передають для обміну досвідом роботи шкльми школам...“

Наприкінці п. Сміль підкреслює роллю і значення контролю:

„Контроль з боку директора чи керівника педагогічного процесу над роботою учителя будь-якої генерації не принижує його гідності, а навпаки, допомагає йому в роботі. Педагогічні методичні наради в школі і міжшкльмі близьких шкль також не шкодять, а допомагають в роботі шкль, бо там вказує і старші вчителі і молодші зчасно допомагають собі, обмінюючись досвідом“.

Інший дописувач, Степан Леонидів з Етлінгену, особливо підкреслює потребу релігійного виховання нашого дитинства, як основи, на якій має опиратися вся виховна система:

„Український педагог повинен бути перш за все добрим християнином... Україна була завжди державою християнською; все поганське неприродне та ідолопоклонське український народ з давніх часів відкидав геть у своєму житті... В українській рідній школі мусять благородно оформлюватися те, що починає робити родина, що започатковано церквою, як провідницею християнських основ життя... Історія життя людей, які так багато перенесли всього, дає нам доволі прикладів і добре навчає будівничих, які саме матеріали брати в основу, щоб поважна будівля не завалилася вже з першої підвалини“.

Селянський з'їзд в Авгсбурзі

Управа Центральної Професійної Спільноти Українських Селян Емігрантів сповіщає Обласні та низові осередки селянських Спільнот, що на 20 вересня 1947 року, о год. 10-й ранку в м. Авгсбурзі, в таборі Сомер-Казерне, скликається З'їзд Центральної Спільноти.

Порядок денний:

1. Відкриття З'їзду.
2. Вибори Президія.

3. Перегляд та затвердження статуту низової спільноти.
4. Вибори-керівних органів Центральної Спільноти.
5. Внески та запити.

Згідно з статутом Центральної Низової Спільноти обирають на З'їзд по одному делегату від кожних 100 членів. Обласні Управи Спільнот виділяють по одному делегату від обласного об'єднання.

Управа Центрад

Пам'яті Степана Шухевича

Комісія для вшанування пам'яті отамана УГА бл. п. д-ра Степана Шухевича та Філія Лиги Українських політичних в'язнів в Регенсбурзі повідомляють, що в неділю 14 вересня 1947 р. о год. 12 відбудеться в Амбергу на шкльтарі (Катеріненсфрідоф) посвячення пам'ятника на могилі бл. п. отамана УГА професора колишнього українського технічного Університету, письменника, адвоката та визначного оборонця українських політв'язнів д-ра Степана Шухевича, померлого 6 червня 1945 року.

- Порядок:
1. Соборна служба Бога о год. 1.30
  2. Посвячення пам'ятника та панакхиди
  3. Складення вінків та промови
  4. Хор „Сурма“ — стрілецькі пісні

Вшануємо якнайчисленнішою участю пам'яті великого громадянина.

КОМІСІЯ Та ЛУНВ Філія Регенсбург.

Від редакції

Редакція просить усіх дописувачів, які надсилають до часопису матеріали, друковані на машинці, щоб вони їх друкували обов'язково через два інтервали. Це уможливить нам заощадити час і працю, потрібні на повторний передрук матеріалів.

РЕДАКЦІЯ „У.В.“

Прийшла нова біда

Минуло чотири місяці... Я знав, що чехи підписали Сталіну, що віддадуть уоїх, і старих емігрантів, хто є народности руської, української, польської, і литовців, і латвішів, і естонців. І дуже многі тисячі українського народу чехи оддали вже на загибель руським до рук. А ті енкаведисти — половину одвели до Сибіру, а половину постріляли, як горобів. Котрих примусово ловили, з тих мало хто жив!... Та хто мав з дому документи, що він є народности чеської або словацької, того не давали. Все це я знав. Та не знав я того, що мене давно вже шукає міністерство унїтра... І от 29. 9. 1946 прийшли до мене чотири чеські комунїстські жандарми з автоматом, як до якогось там агента, що людей вбивав, та й забирають мене, і питають: — А де ті два, що з тобою переходили словацько-руський кордон?

А я відповів:

— За тих нічого не знаю.

І забрали вони мене без шматка хліба, заарештували. І жінку, і дітей забрали...

Підписали жандарми мої документи і написали на міністерство, що я маю все в порядку. Та з міністерства одписали, щоб жандарми

нові чеські документи відібрали у мене, а мене самого з родиною переезали до Праги руським енкаведистам.

Відки ж прийшла оня нова напасть?

А ось відки. На другий день, як ми перебігли кордон, прийшли руські солдати до тих словацьких фінансів, що протокола з нас писали, та й примусили їх оддати ім того протокола.

А потім заслали отой протокол до Праги. А там є генерал енкаведівський і консулат руський, і там у Празі є збірний репатріаційний табір, три рази волючим дротом обгорожений і солдати навколо стоять... Все це розказав мені у чотири очі один знайомий чеський жандарм, як зайшов до мене.

І ще сказав він, що вже мені ніяк не можна нічим допомогти. Генерал бо руський у Празі, енкаведівський, дав приказ, що мусять мене чехи за два дні привести до шюго, до Праги...

Що робити?!

Синнуло на мене жаром, в голові застукало...

Що робити?!

Мусів скоро обдумати плани, як захоронити ще життя своє. А вже мене застрелять, як тільки доставуть до своїх рук! Бо дома мене

засудили на 20 літ... Тепер — 7 літ за те, що кордон перейшов. А до того ще й за малолітні діти... Та ще 10 літ за зраду „родині“... А потім 14 літ за пропаганду за кордоном... Отож, шкода навіть сподіватися, що живий будеш... Але що робити?... Що робити?...

Та за пару хвилин я вже мав план, як себе спасти, але родину, як родину спасти?! Я ніяк не міг надумати...

От і сказав я до дітей та до жінки:

— Я маю плани, що може властивити себе спасти. Але для вас я не можу нічого надумати... А з вами піду — розстріляють, і вам з того ніякої користі.

Жінка і діти відповіли:

— Як можете, то хоч себе спасайте.

І я сказав:

— Як будуть вас питати, що я говорив, так одповідайте, що нічого не знаєте від мене, бо я нічого не казав нім.

І я сказав ще:

— Усю провшу звертайте на мене.

Та й зачав я свій план кіпчати... Став і ригати, і качатися по підлозі, і кричати. І мусів закликати лікарів. Зачав лікар обавлятися лівий, правий бік, черево. А я страшенно кричу, що у правому боці дуже болить. Я сказав, що

маю сліпу кишку. Що мене мусять дати на операцію, бо я вмираю...

Тоді прийшли два долішники і сказали, що ведуть мене на операцію.

Зайшов я до жінки та й вицілував і діти, і жінку. А жінка й упала з жалю і діти „допадали, і сам я гірко-гірко плавав...“

А ті полішники потішають, кажуть, щоб ми нічого не боялися. Що я за два тижні буду вже здоровий.

Але ми не того плакали... Ми плакали того, що нас вороги розлучають може й навки!...

Привели мене до шпиталю

І скоро привели мене до шпиталю.

А там лікарі теж подавили мені черево у правому боці, а я закричав, що дуже мені болить сліпа кишка.

Я думаю собі, що лиш на другий день мене оперуватимуть, бо вже було півшеста часу понодудню, а лікар сказав, що такі тепер, ось зараз оперуватимуть.

Тоді полішники дала книжку, а лікарі й підписали, що мене перебрали. Та й пішла собі полішники геть.

І за пару хвилин — уне на волі!

Я мусів розібратися скоро. Тільки у підштанках та у спідній сорочці залишився...

Ось уже покляли мене й на оперуційній стіл...

А в голові свердлом: що ж з шюго буде?... що з шюго буде?...

Та нараз обернувся лікар, щоб до рук ішкльцю взяти, щоб мені заштрикнути, а тоді вже й оперувати на сліпу кишку.

І той ж хвилини кров мені вдарала в голову. Як той вовк, ізстрабував я із столу й ударив собою у двері. Вискочив я на хобду, чи, як дехто каже, на коридор. А хобда довга. А на хобді народу коло 20 душ на лікарів чекають...

А лікар за мною та кричить:

— Лапайте його! Лапайте!...

Й інші кричать:

— Лапайте!...

І тоді народ увесь поставав проти мене, руки показували хапати...

Та я, з великим страхом, як гая звірюка загнана, верг собою поміж той народ. Вони хапали мене за сорочку, за підштанці. Та за чотири секунди я знав коло п'ятнадцяти осіб. Своїми кулаками я проклав собі дорогу і вискочив назовні, але вже доцля голый... Нирвали бо на мені, як лапали, і сорочку, і підштанці. Хто скільки ззаду зловив, стільки йому й лишилося в руках...

Вистригнув я голый назовні, а з двору до поля, а з поля до лісу!...

І за пару хвилин — уже на волі!

(Зачінок на 7-ій сторінці).

Шоферська наука в питаннях і відповідях

(Замість рецензії)

Масову нагоду відзначити, що за останній час все більше вагісних видань з'являється на нашому еміграційному книжковому ринку.

На зміну, здебільшого маловартісних видань, друкованих часто на шкелюграфі (хтось їх вдало назвав виданнями дам'яної доби), з'являються книжки, що виправдовують своє достойне ім'я як змістом, так і формою.

Під цим оглядом маємо підставу привітати появу на ринку нової книжки видав. інж. М. Праходька — «Шоферська наука в питаннях і відповідях», бо вона безперечно є найкращою серед усіх дотеперішніх еміграційних видань у цій галузі.

Книжка має біля 300 сторінок друкованого тексту, 37 технічних рисунків, 20 таблиць, що ілюструють право першості, повну таблицю дорожніх знаків і короткий укр.-нім.-англ. фаховий словник.

Весь курс шоферської справи подано в книжці в формі коротких питань і докладних відповідей на кожне з них. Всього 375 питань і відповідей систематизовані, за розділами нормального шоферського курсу і старанно сформульовані як фахово, так і редакційно.

Мова книжки чітка і ясна, фахові повсюди є вичерпно зрозумілі, на мою думку, навіть для того, хто не має попередньої технічної підготовки. А це має велике значення з огляду на те, що шоферську справу вивчає переважно молодь, яка, здебільшого, не має попередньої технічної освіти.

Ще одною важливою ознакою книжки є те, що користуючися нею, можна навіть самостійно підготуватися до іспиту на звання шофера. А це є важке, бо, на жаль, курсова шоферська мережа за останні місяці скоротилася і не може охопити всіх бажаючих опанувати цей скрізь важливий фах.

Киякка інженера Праходька одночасно може правити за підручник шоферам і автомеханікам, бо в ній багато правдивої місії питанням про можливі дефекти автомашин та способи усунення їх.

В книжці найважливіше опрацьовані зокрема найважливіші розділи про живлення та електротехнічне устаткування автомашин. Менш докладно висвітлено деякі особливості конструкції американських машин.

Наприкінці книжки подано 16 практичних завдань шоферів; з докладним обчисленням їх.

З огляду на все це, ми вважаємо, що нова книжка інж. Праходька, рівнож і його попередня праця — «Порядок шофером» є цінним підручником до фахового вивчення нашої мови.

До речі, хочу зауважити, що комбайни, широко розповсюджені в с. г. Канади, Америки й Аргентини, мають таку само мотори автомобільного типу, описані в шоферських підручниках інж. М. Праходька. Це треба мати на увазі тим, хто має перспективу праці в с. г. цих країн. Бо дуже тяжко буває на чужині дістати фахову книжку, написану рідною мовою. Інж. А. Д.

Виставка в Цуффенгавзені

Як відділ міжнародної виставки робіт вигнанців у Штутгарті, що відбудеться в першій половині вересня в столиці Вюртембергу і Бадені, 28-го серпня в таборі Греланд-Каазерне відкрито виставку народної творчості і виробів таборців. В п'ятиох відділах: шпильярство і краєцтво, шевство, різьбярство, соломкарство, наша література і преса — зосереджено найбільш цінні наслідки роботи на скітальщині. Як аничаймо, для чужинців буде чим пошукуватися, зокрема у відділі народної вишивки і стрій. Різьбярство представлено не багатьма видами, але дуже старанними роботами майстрів Будного, Любарського, Герцоха і Товстоп'ята та майстерні «Гуцульщина» під керівництвом майстра Кіштука. Література й преса промовисто доводять, що навіть невіддала група письменників і журналістів

табору багато вклали своїх старань у почесну справу творення української культури. Серед багатьох експонатів — видані цілої еміграції знаходимо твори і статті Уласа Самчука, Федора Дудка, Бориса Подолька, Вадима Леснича, Дмитра Чуба, Миколи Степаненка, Григорія Колоди, Михайла Тарнавського, Андрія Бондаренка.

Думаємо, що готуючи її як частину міжнародної виставки, слід було б поповнити окремих скітальщин, відобразити деякі моменти в картинах, фотографіях та картинах українських митців і обов'язково слід подати велику хоч схематичну карту українських земель із зазначенням природних багатств нашої Батьківщини. Віримо, що чужинцям такій відділ буде не менш цікавим від інших, а для нашої загальної справи дуже втішим.

О. МЕЛІН.

ПОСМЕРТНА ЗГADKA

Дня 9. 8. 47 р. в Гамбурзі у Марієскранкенгаузі — після тяжкої повторної операції помер колишній старшина Українських Січових Стрільців Армії УГА та армії УНР, ветеринарний лікар д-р Степан КУЗЬМА.

Свою останню волю, висловлену в приватному листі, він кінчив наступними словами: „Умираю як жовнір — бо для злобуття найвищого ідеалу, зброї не зложив. Обов'язок супроти України я виповнив. Бажаю Вам всього найкращого, а головне повороту на Вільну Незалежну, Соборну Україну. Слава Україні! Степан Кузьма.“

Поховано покійного на місцевому цвинтарі в Мюнстер-Лагер, дня 14. 8. 1947 р.

Увага!

Купимо словник Бориса Грінченка. Зголошуватись на адресу „Українських Вістей“.

Щоб уникнути помилок та плутанини, просимо всіх, хто надсилав до нас грошові перекази та листи про розшуки, виразно писати свої адреси.

АДМІНІСТРАЦІЯ „УВ“.

ДО НАШИХ ЗАМОВЦІВ

Подасмо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. — 600 НМ, 1/2 стор. — 350 НМ, 1/4 стор. — 200 НМ, 1/8 стор. — 100 НМ, 1/16 стор. — 50 НМ, 1/32 стор. — 25 НМ. В тексті — 100% надлишки.

РОЗШУКИ — 50 пфеніг. за кожне окреме слово.

Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Адміністрація.

Часопис «УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» виходить ТРИЧІ НА ТИЖДЕНЬ: у середу, в'єднано і неділю.

Прймається переплату:

На 1 місяць — 6 НМ
„ 3 „ — 18 НМ

Ціна окремого числа 50 Пф.

Організуйте групову переплату та зголошуйте для кальоргажу. — Кальортергаж злиха 20%. — У справах переплати, одержувачі часопису, зміни адреси тощо — звертатися застосовно і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainiski Wisti“
Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничий Служба
„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“
РЕДАГУЄ КОЛЕКЦІЯ

Головний редактор Ів. БАГРІНИЙ.

Головний застеріган за собою право скорочувати дописи, а з прикладу незмінені дописи застосовують лише з особливих нападків. — Дописи і листи в справах редакційної адресувати на окремих редакторів, а Редакція:

Redaktion „Ukrainiski Wisti“
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10

Секретарі приймають особисто з українською мовою в табір Н. Ульму — біляк «А» на 8-12 год. щодня, крім суботы.
Authorized by Information Control Division
Druck: — Ukrainische Zeitung
Neu-Ulm — Ludwigstraße 10

У.Т.Г.І.

СЕНТОР АВДИТОРНОГО ВИСОКОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Українського Техн.-Господарського Інституту в Регенсбурзі— Мюнхені

оголошує від 10 серпня 1947 року
ВПСІ СТУДЕНТІВ НА ДІЮЧІ ЗИМОВІ СЕМЕСТРИ
академічного року 1947/48, а саме:

- на 1, 2, 3, 4 сем. Агрономічно-Лісового відділу (Регенсбург)
- на 5, 7, 8 сем. Агрономічного відділу (Регенсбург)
- на 5 та 7 сем. Лісового відділу (Регенсбург)
- на 1, 3, 5 сем. Ветеринарного відділу (Мюнхен)
- на 1, 3, 5 сем. Будівельного відділу (Регенсбург)
- на 1, 2, 3, 4 сем. Хемічно-Технологічного відділу (Регенсбург)
- на 1, 2, 3, 5 сем. Фармацевтичного відділу (Мюнхен)
- на 1 семестр Електротехнічного відділу
- на 1, 3, 4 сем. Економічного Факультету (Регенсбург)
- на 5 семестр Комерційно-Балювального відділу (Регенсбург)

Якщо на якийсь семестр, що тут не зазначений, зголошиться більша кількість бажаючих, то буде розпочатий ще й той семестр.

Дієвними студентами можуть бути особи з звичайною середньою освітою. За вимогою на другій і далішні семестри прохання треба долучити, крім натурального свідоцтва, ще й документи про закінчення відповідних попередніх семестрів на інших подібних рівнозначних вищих школах.

Витриває становить 20, а студійне 250 нім. марок за семестр.

Детальні інформації інтересанти можуть знайти в книжці-довіднику УТГІ: «Практика, програма та плани навчання» (140 стор.), що саме вийшла з друку і виснажена інтересантами за 15 нім. марок. Випити вати від Секретаріату УТГІ в Регенсбурзі й Мюнхені.

Термін впису закінчується для 30 вересня 1947 р., а з 1 жовтня 1947 р. розпочинаються регулярні заняття.

Прохання подати на ім'я Ректора Українського Технічно-Господарського Інституту через Секретаріату УТГІ:

1. Ukrainisches Institut, Regensburg, Gdnghofer-Siedlung, Paul-Heusestr. 2
2. Ukrainisches Technisch-Wirtsch. Institut, München 8, (Ramersdorf), Führiehstr. 53/II (Dip.) Ing. Tustanlowskyj.

Закарпатець оповідає

(Закінчення з 7-ої сторінки)

Уже мені однаво загинути... Три дні я нічого не їв, Ніде не показувался та голий лісами дорожив до кордону... У порожніх німецьких хатах знайшов я позрану блюзу, пірвані штани, знайшов жінку пасторки... Убрався... Дешо вижбрав... І так ісами все дорожив та дорожив до кордону. Боявся кудись і заходити... Та ось задалося мені, що я вже перейшов кордон. От підхожу я до одної хати, питаю німця, де є кордон. А він мені й каже: — Дале. Отам за кілька кілометрів. Бачу, ве дішов я ще до кордону. А тут з хати виходять якийсь чоловік та й питає мене гостро по-чеськи: — Ты чех? — Чех, — кажу йому теж по-чеськи. А він враз крутнувся і зник. Відчув я щось недобре, та швидко у кіс та прискороваю ходом до кордону.

Іду, поспішаю, серцем тривожує, аж чую раптом гупотять щось за мною. Зирк! — аж то чесні фінанси жепуть, доганяють. Ває десь лабош за 150 метрів від мене... І я подумав: уже мені однаво загинути... І я верг собою уперед, як заць. А фінанси кричать: Стуй! Стуй! Не так, як руські, що зразу стріляють. Не стріляли, а тільки бігли й гукали, щоб я зупинився. Та я утікав лісом від своєї смерті, а сторожі за мною гонили. З кілометр чи два гонили. А як я на їх крик не синівся та зник — зачала по мені стріляти. Іа 50 разів стріляла по мені і 8 лір зробила у моїй одежі, і три рази зражали мене. Ось цю руку, бачиш? Ось отут ногу і ще ось тут... Та Бог не видав мені там смерті. Не вбила мене жадна куля, тільки зражала, і я ще годів був утікати. І втік я до американської зони... М. ФІЛОМЕЛЯ.

РОЗШУКИ

— Хто походить із с. Жаравки коло Львова — відгукніться! Писати на „Українські Вісті“.

— Сестру Шаповаленко Дору В., Киселева Любу Григорівну, Киселева Николу шукав Шаповаленко Павло Васильович. Писати „Українські Вісті“.

— Пошукую рідних та знайомих — Лаконченко Василь „Українські Вісті“.

— Рідних і знайомих з Рипської Воли, пов. Ярослав, розшукує Паславський Юрій. München 12, Fürstenriederstraße 155.

— Лютого Івана, Омисла Василя, що постане мешкати в Ісепелічах, пошукує Заневич Іван. Писати: Kreis Wolfenbitel, P. Immendorf, Lag. ABC.

— Свого сина Грицька Прокопівна з Підгаєччини шукають батьки. Хто знав би про його долю, прошу зголошиться на адресу: Осип Прокопівна, Weißenburg (Bay.) Jahnstr. 29.

— Рідні та знайомі відгукніться на адресу „У. В.“ для Мухоморовського Остава.

— Овиськовича Миколу — писати на „Українські Вісті“ для Дмитра.

— Аватоль Сидор розшукує двоюрідну сестру Тоно та Ліду Бредякіну Голю Півневу. Адр.: орд. „Укр.Вісті“ Neu Ulm, Ludwigstr. 10.

— Рідних і знайомих пошукує Потапенко А. Писати на „Укр. Вісті“.

— Рідних та знайомих шукає І. К. Прищериш. Писати на адресу „Українських Вістей“.

— Хто знає про долю Юрка Черницького, Барткова Василя, Юзепольського Казимира, прошу подати на адресу: Дінь Володимир, Neustadt-Alsch, (13a) Luitpoldstr. 5.

— Брата Василя, що останній часом працював у Гамбурзі, розшукує Врегеда Анастасія: Burbach N 67, Kreis Kitzlgruhe, USA-Zone.

— Свого сина Петра, народж. 1925 р., розшукує Михайло Паленко. Зголошення слати на „Українські Вісті“.

— Сина Володимира, народж. 1925 р., розшукує Микола Строй. Поміщення слати на адресу „Українські Вісті“.

— Своїх рідних та знайомих розшукує Забігайло Іася Karlsruhe, Forstnerkaserne, Bl. 5, Z. 6.

— Батька Гроznego Тимотія, дядьків Гроznego Максима та Гроznego Михайла. Сестру — Грозну Олександровну розшукує Віктор Грозний: Winnhorst b. Hannover, Ukr.-Lager, Bagacke 23/14.

— Рідних та знайомих — Білодія та Шелудченко: München-Pasing, Fritz Reuterstr. 24 bei Decker.

— Дружину Ірину та сина Віктора — Михайла Гладкий, Dillingen/Donau, Luitpoldkaserne.

— Мірнова Леоніда, Вашицьку Клару, Носа Василя — розшукує Володимир. Писати: Robert Ockel, Post Weibhausen II, Traunstele(13b). 10-1

— Брата Андрусівна Василя з села Хоробрів Зборів. Бережани. Прошу писати на адресу: — Андрусівна Свєтлана (20) Münster, Kr. Soltau, DP-Samir (Lager), Bl. 14, Belt-Zone. 11-1

— Свого брата Гайлабуру Миколу, народж. 1924 р., Несторенка Махому та Овчаренка Анатолія, народж. 1923 р. — Гайлабура Надя. Хто знав би що про них, прошу повідомити: Zagoraka Sofia, Rue Jules Chiriac 88 St. Vaast (Hainaut) Belgique. 12-1

— Мартиненко Аркадія — відгукніться на „Українські Вісті“ для Хоменка Анатолія.

При Бюрі Розшуки та Зв'язку в Гайдену зберігаються листи до відборання до нижчеподаних осіб:

З Америки листи мають:
1. Володимир Вучкович, 2. Стефан Сутак, 3. Анастасія Скулобінська, 4. Ольга Собків, 5. Теодор Дуда, 6. Стефан Шорпк, 7. Йозеф Машівський, 8. Каста Семлекан, 9. Ярослав Голуб, 10. Микола Зівак, 11. Володимир Вальтер, 12. Григорій Демків, 13. М. Карпіта, 14. Еміл Штехуллак.

З Канади:
1. Д. Снопид, 2. Міхал Волух, 3. Петро Пристапський, 4. Ліда Габієвська-Бережа, 5. Андрій Виноградник, 6. Анастасія Каратил, 7. Петро Келішевський, 8. Біл Яздохін, 9. Анастасія Греласька, 10. Яків Косовський, 11. Ярослав Бабій, 12. Антін Малдзік, 13. Євген Бігус, 14. Федір Олішук, 15. Дмитро Сабєський, 16. Іван Ділів, 17. Фред Качур, 18. Іван Короби, 19. Теодор Олішук, 20. Іван Шевчук, 21. Микола Ступиця, 22. Дмитро Ярашук, 23. Дмитро Лешашук, 24. Юлія Мельничук, 25. Ілько Гаврилець, 26. Ярослав Кашинський, 27. Іван Харлап, 28. Марія Романів-Михалішини.

З Аргентини:
1. Федір Пелішчівський, 2. Микола Оржица, 3. Анна Партика, 4. Михайло Магас, 5. Володимир Борзик, 9. Стефан Будзь.

З Англії:
1. Марія Фірко, 2. Софія Подуєвіна, 3. Василь Горбатюк, 4. Теодор Духак, 5. Мирон Пляшчук, 6. Дмитро Майк, 7. Марія Брод, 8. Гаррі Мінш, 9. Марушак, 10. Соловей, 11. Діаміт Нойфурт, 12. А. Зівоні, 13. Василь Ескін, 14. Михайло Кличак, 15. Михайло Матвійчук, 16. Осип Ярошук, 17. Дмитро Євпка, 18. Василь Балух, 19. Яків Маузи, 20. Катерина Свєтшини.

З Італії:
1. Остап Гайдукевич, 2. Володимир Сервило, 3. Василь Духий, 4. Володимир Жилинський, 5. Василь Готра, 6. Теодор Воробей, 7. Іван Крипський, 8. Євдокія Стасюк, 9. Дмитро Швель, 10. Міхель Дудар, 11. Іван Гладкий, 12. Мирослав Качала, 13. Антін Іванчик, 14. Володимир Гладкий, 15. Володимир Гром.

З Франції:
1. Василь Яшкін, 2. Ольга Веренівська.

З Польщі:
1. Мар'їна Куткі.

З Бразилії:
1. Анна Самійло.

З Бельгії:
1. Марія Дашо.

З Швеції:
1. Роза Євкс.

Пакунки мають:
1. Анна Партика, 2. Іван Кубарський. На бажання листи можуть бути переслати поштою після одержання повноважень від адресата. Наша адреса: Auskunftsbüro Vermißten Ukrainer in Deutschland, Heldenau bei Toatedt, Kreis Harburg.

Матримоніальне

Молодий українець 27 років, середнього росту (162 см) з високою спеціальною освітою. З великим досвідом життя. Зайнятий на добрій праці, хоч і не за фахом. Збирається маларувати в чужий світ і не бажав бути самотнім. Хоч не в'їздити вступивши, знайомство з широким українцем до 28 років, яка вік до 6 років історично й шаста з своїм другом життя. Матеріальна сторона не грає ніякої ролі.
Листи з фотом'як було повернутої слати на адресу: Regensburg, Überdetsbüro, V. Rom sch. R. 1823 Maxstr 18.